

Ezen lapok minden héten
négyezer, u. m. kedden, esztör-
tökön, pént. és vasárnap jelennek
meg. Előfizetési ár félévre
Buda-pestben házhoz-hordással
5 ft., borítékban 6 ft., postán bor-
ítékban 6 ft. ez. p. A hirdetések
árát minden apróbetűs hasz-
sorról 5 (öt) ez. kr. fizetik.

Kedden

310.

December 30. 1845.

Előfizethet helyben: ki-
adó-hivatalban, hafról: a
cs. kir. Horváth-házban 483-
sz. alatt földszint, és mindet
ktráryl postahivatalnál. — A
a n a z r i a l birodalomba
külföldre menendő példányok
csak a bécsi császári posta-
hivatalnál rendelhetnek meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Előfizetési figyelmeztetés.

Jelen számunkkal a BUDAPESTI HIRADÓ 1845-ki második felévi folyamára lejárván, ezennel annak 1846-ki első felévi (januar—juniusi) új folyamára az előfizetést mielőbb megtétetni bizodalmasan kérjük: jelentvén az olvasó közönség iránti köteles tisztelettel egyszermind, hogy a politikai lapok vezérlő és szerkesztője az eddigi marad; tartalmuk azonban egy terjedelmesebb tudományos rovat által fog gazdagodni. — Előfizetési ár félévre Budapestben házhozhordással 5 ft.; borítékban 6 ft.; postán borítékban szinte 6 ft. ezüstben. Pesten előfizethetni a kiadó-hivatalban (hatvani-útczái Horváth-házban 483-ik szám alatt földszint) és azonkívül minden kir. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre járattatni kívánt példányok csak a bécsi cs. kir. postahivatalnál rendelhetnek meg.

Borsos Márton, tulajdonos.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Orvosi állapotok statusi szempontból (II-dik közlés: Az egyetem orvosi szakosztálya gyakorlati intézkedések Rökusz-kórházai viszony.) — Eszrevétel a Gáboratörvények kérdése Angliában című cikkre. Megyék: Közigyűlés Bihar-, Csongrád-, Nyitra és Trencsénben. — Czafolat Nyitra-ról. — A szaboties marcalis gyűlés eredménye és Elmékedés az év végevel. — Budapesti Hírharang. — Külföld. Nagybritannia. Schweitz. Németalföld. Németország. Törökország. Hivatalos és magánhirdetések. Lotériákban húzott számok. Nemzeti színházi játékok. Gabonár. Statuspaprok és részvények árak. Dunavízjárás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Orvosi állapotok statusi szempontból. II. Közlés. (Az egyetem orvosi szakosztálya gyakorlati intézkedések Rökusz-kórházai viszony.) A magyar kir. egyetem némi állapotai tán most kerülnek először a nyilvánosság szőnyegére. Hiányt jó szándokkal kizselelni, elfogulatlan nézeteket kimondani, sem orvosi főigazgatógúnak, sem kormányunk előtt nem teendhet kedvelten benyomást; melly utóbbi bizonyítá is már, hogy e részben tenni akar, főm legújabb tettek által. És nem ártat, ha épen most bármily csekély szákra járul is e fontos tárgy fölvilágosításához — melly, hadd terjedjen e lapok által nemcsak hazánk orvosi hanem statusfőirai között is.

Mint sokaktól hallottam, a magyar kir. egyetem az oxfordi után leggazdagabb. Az oxfordi pedig szőnyű gazdag. A magyar kir. egyetem orvosi szakosztálya — mint a többiek — Mária Terézia által nyerte meg jelen intézkedését. Sok új meg új évet képezett azóta földünk gyors mozgása; de az egyetem orvosi intézetei majdnem mozdulatlan álltak meg. Nem kívánok senkit e miatt okozni. Az orvosgyógyászati reform — nem kétkedem — gáncos volt és jelenleg is gáncos úgy. Annál nagyobb leend a lettek érdeme. Valóban pedig úgy látszik, hogy az orvosi közintézetek ezentúl rajzolódó hiányai és szükségai főleg csak a legújabb időben lettek nagyon érezhetők, a midőn külföldön az orvosi tudomány és közoktatás oly irányt vett, miszerint intézkedéseink rövid idő alatt annyira elégtelenek lettek, hogy határozott segítség nélkül a magyar orvoskarnak eredeti szelleme s tudományos disze kockázatának. Ily súlyedően aztán nehéz leendne segíteni!

Nem akarom összehasonlítani az orvoskari tanintézetek jelen állapotát más művelt nemzetekével. Ezen összehasonlítás valóban elcsüggesztő eredményhez vezetne. Elég lesz, ha az épen kijelentett újabb korszerűt valóságos körülmény mellett, a leggyorsabb vizálatban előadom intézeteink jelen létét, s kiki azt fogja mondani: itt nagy a baj; itt sürgős az orvoslás! És nem kívánom, nem is kívánhatom igénytelen soraimnak más szellemű s eredményű fölfogását s hatását.

Nem hiányzanak jeles tehetségű tanáraink, s az ifjúságnak sok jó akarat nyilvánul. De a kóroda (klinikum), mellyben az orvosnövendékek gyakorlatilag képezetnek, tömött helyen 15 ágyat foglal magában; a kóroda, mellyben sebészek és műtők (operateurok) képezetnek, 14 ágyból áll; a kóroda, mellyben a sebészeknek orvosi bánásmódot kell tanulni, csak 7. ágyban tarthat betegeket! A szülészi és szemészi kórodák viszonyai hasonlóak. És ezen kórodák építési mivolta oly hiányos, hogy bennök nem mindig gyógyulást, hanem — fájdalom! — nem ritkán új betegségek fejlődését is látja a növendék. Ez tehát sajnos állapot!

Bécsben, Berlinben, Párisban, Paduban stb nagy kórházak keblében léteznek a kórodák. A tanuló s kezdő orvos hosszú betegek során jár ki és be a kórodákba; mellyek nagy száma egymással s a jeles kórházi főorvosok osztályival versenykednek. A mi kórodáink el lévön zárva egy nagyobb kórházról, a kórodai tanárok még azon csekély számú ágyakat sem láthatják el oly betegek valogatott számával, minőket a növendékek gyakorlati bevezetése kívánna. És hány beteget, s hányféle betegséget láthat a növendék illy parányi kórodákban gyógyítani? Hiszen, ha csak egyes kórosztályokat, p. o. a mell- s borbélybetegségek, vagy a nemzörések bántalmainak számos fajait és alakjait kívánna velők alaposan megismertetni s orvosolni tanítani — e célra fölhasználhatná az összes magyar klinikát. A kisderek betegségei — az orvosi gyakorlat leggyakoribb és legnehezebb tárgya, az összes halalozásnak számos fajtájának nagyobb része — eddig az orvosok egyetemi nevelésében gyakorlatilag elő sem fordultak. — S az így elkészült doctor ur aztán, ha úgy tetszik neki, a klinikából tüstint az életbe léphet, — s ha van akarat meg jelesebb tehetség, és — alkalom, tanulhat még önmagától jobban, de némi bajjal bajokat orvosolni.

A nevezett kórodák költségei is aránylag csekélyek. A sebészi kórodában, hol némi műszerek s gépek szükségé

rőtön jelentkezhetik, e hiány főleg érezhető és nagy a föl-
akadás, ha illy szükségek beszerzése rövid
uton nem történhetik meg.

Az ugynevezett elméleti (theoreticus) tanszékek szinte
szegény állapotban panganak. A honoztan, az élet-vegy-
és műszertan a kitűzött költségek csekélyége vagy a költ-
ségek lassu s nehéz létesítése miatt — már semmiképen
egy nem taníthatnak, mint a jelen kor azt kívánja.

Az oktatásra használható termékek száma oly cse-
kely, hogy majdnem egyik tanár a másikat kénytelen kiüz-
ni, — s történt már némi fölakadás és zavar. — Es lehetne
ezen kedvelten adatokat még többekkel bővíteni. — Illy körü-
lmények között jelesebb tanáraink elszomorodnak és semmi
esetre nem szülhetnek oly oktatási eredményt, mint tehetsé-
gek s mint maga a haza megkívánhatná. — És milly cse-
kely a klinikák s egyéb tanszékek száma a tudomány jelen
igényeire képest! Vannak ugyan nálunk is néhány rendki-
vüli tanárok; de ezeknek, kivéve a kórhonoztanárt, nincsen
sem jövedelmök, sem ösztönök, sem elegendő hatásuk. Bécs-
ben, Berlinben szinte némi tanulmányok r. k. tanárok vagy
egyetemi oktatók (akad. Docenten) által statusi fizetés nél-
kül adatnak elő; de ezek többnyire nagy kórházban, nagy
betegkórhonban működnek, számos hallgatók által fizettet-
nek; és minthogy ugyan ezen tudományok nagyobb részt,
egyszermind rendes fizetéses tanítók által taníttatnak — azon
rendkívüli oktatók idővel ezeké emelgetnek föl. — A körü-
lmények mindenütt ugyan különbözök; de bizonyos ver-
senyzeti rendszer s jutalom így vagy amúgy minden-
ütt szükséges. A fizetés jó aránya nem csekély ösztönt
ad a tanítóknak, s emeli a tudományt; illy nagy ország
egyetlen egy orvosi iskolájában pedig vajmi méltó volna
mindenképen emelni a tudományos törekvést. A bécsi orvosi
intézeteknek — meg kell vallanunk — a magyar haza orvosi
tudományának előhaladása sokat köszön; de szükség nálunk
is az eredeti mozgalmakat gerjesztési és erélyesen táplálni.

Mert magyar orvos, ki a bécsi orvosi mozgalmakat s az
ottani új alakítások gyors előlépését egy évtized óta követte,
az majdnem megijed, s egy percig sem kételkedhetik, hogy,
ha saját belyegés s némi tudományos eredetiséggel ezentúl
Bécs mellett fon akarunk állani, és mi is tudomány-
ban teremteni: szükség e részben nemcsak sokat s na-
gyot létesíteni egyetemünkkel, hanem gyorsan is; máskép
valójában annyira hátra maradhatnánk, hogy a legjobb akara-
rat és nagy költség is alig rántandna majd ki bennünket oly
árnyék-letünkkel.

Es a költség? — Most tán még nem sok kell hozzá. Ha
sikerül a kormányának Rökusz-kórházban, a pesti
polgárok birtokában, igazságos szerződés ut-
ján megalapítani a kórodákat — a mi nélkül egy
is egyáltalában a magyar gyógyászatnak legközelebb veszni
kell, s a min aztán minden fölvilágosodott s tudományt ked-
velő magyar polgár is elszomorodnék, — ha, mondom,
azon udvös lépés, melly által a polgári kórház gyógyezelje
is nyilván nyer, legközelebb sikerül: azt hiszem, hogy né-
hány ezer forintnyi toldalékkal évenként, oly lábra állíthatni
még orvosi intézeteinket, hogy a jelen és jövő kor magyar
széineinek nemzeti öröme s gyönyörre leendne rajta. — Vajmi
kedvelten ezt kimondanom, de igaz — be or not to be? —
állapotban forog most magyar gyógyászatunk; s nem épen
rég hiányok miatt, hanem azért, hogy egy évtized, sőt öt év
óta a külföldön oly lépések történtek előre, minők még ed-
dig soha sem.

Tehát nem panasza, hanem tettekre kell gyulnunk; mert
ezen állapot mindinkább szerencsétlenebbé lenne a magyar
orvosok és a magyar közönségre nézve. A magyar orvosnöv-
endékek egyrésze ugyan külföldi nagyobbszori iskolákban
ügyesedik magát újabb szellemben s a gyakorlat több ágai-
ban különkülön kiművelni; de vajmi szomorú dolog lenne, ha
ily kiművelődés hazánk gazdag egyeteménél is minielebb
könnyebb és általánosabbá nem tétetnék, s o hiány miatt a
növendékek legnagyobb száma eltávoznán, jeles tanítók itt
Pesten majd félig üres termékek szólnának.

S mi, miben áll tehát a legsürgetősebb orvos-egyetemi
reform?

Nem kívánom, hogy Párisra vagy Berlinre tekintsünk,
hol igen egyszerű orvosi intézkedéseket szemlélhetünk; tor-
duljunk csak a közellevő Bécshez. Egy magas-állású bécsi
orvos terve már létesüléséhez közelit, melly szerint Bécsben
a rendes orvossebeszi oktatással a következő javítás törté-
nendék: 1) csupa orvos és sebésztudorok kiképzése, s az
eddig alsebeszek és sebészmenterek megszüntetése; 2) a ter-
mészettudományok áttétele az orvosiból a philosophiai szak-
osztályba, és 3) következő gyarapítása a rendes gyakor-
lati tanintézeteknek: egy előkészítő (propedeutica) orvosi
klinikára az eddigi klinika mellett; (amabban a növendék az
előkészítő oktatást, a főbb útmutató elveket a be-
tegek vizálatában s orvoslásában nem könyvből hanem be-

tegeknél nyeri meg); — egy helyett tehát két orvosi klinika;
egy helyett két sebészi klinika; s egy gyermek-klinika. —
Tehát a fonálló szemészi és szülészi kórodákkal együtt 71 s
a kórhonoztan, mint rendes tanulmány. Ezen fölül a többi
eddig rendes előkészítő orvosi tanszékek; s aztán meg-
számos egyetemi oktatók különkülön orvosi tárgyra — p.
o. mell-, bőr-, bujasenyves stb betegségek tanítására, s a
kórhonoztan és kórtannal esatolványos életmű-vegytani s
gócscsói (microscopicus) vizsgálódások. Mind ezen külön ok-
tatások ugyan nagyobb részt Bécsben már tényleg meg is
vannak alapítva.

A midőn a betegek vérenek, nedveinek s egyéb részek
vegytani s nagyító üveggel megvizálatásai a gyógyászat
jövendőjére nagy befolyással lenni látszanak: a leg-
sürgetősebb napisükség, sőt orvosi életkérdés, a
gyakorlati kiképzés tökéletesítése.

Az erdemteljes bécsi orvosbarónak terve, a mennyire
részleteit megismerhetők, úgy hiszem, minden elfogulatlan
bíráló s szakértő előtt lényegre nevezve udvösnek tartan-
dók.

Ha a természettudományok az orvosi szakosztályból a
bölcsészetihez tétetnek át, s ezen fölül az orvossebeszi ren-
des tanfolyam hosszabbittatik, mindenesetre a
gyakorló orrossal nagy tökéletesítés történe. Vagy — a
mi nekem még sokkal helyesebbnek látszanék — maradna meg
5 rendes év az orvossebeszi cursusra, de egy
átalakítva, s gyakorlatiabbá tétve, mint em-
lítették — azaz 6 vagy 7 klinikával; s ezen fölül
tízetnek ki még 1—2 gyakorlati év, a nö-
vendék szabad választása s módja szerint
akárhol keresett kórházakban s nyilvános
intézetekben; s csak ezen gyakorlati bebizo-
nyítása után engedtetnék meg a praxis.
Hasonló szabályozások történtek külső Németországban. — A
mi az alsóbb sebészi lokok (magistri, patroni Chir.) megszünt-
tetését illeti, ezt — míg némi, egy másik cikkben említendő
viszonyok nem változnak — nálunk egy kissé hajosnak te-
kintem. Földművelő népünk csekély műveltsége s vagyoni
állapota is nehezzé tesz, hogy mindenütt csak doctorok —
hosszu s költséges tanpályájok után telepedjenek le. E
targyrol még szólnunk.

Mindenesetre a gyakorlati oktatás tökéletesi-
tése legsürgetősebb, mit a Rökusz-kórházai kapcsolat kö-
nyvé tenne. Tehát nemcsak a mostani 4—5 15ágas klini-
kák áttétele a R-kórházba, hanem ezeknek öregbitése be-
tegegyekkel és lehetséges szaporítása is — a szerző-
ténvén a rendes klinikai oktatás, majd ottani jeles főorvosok
is oktatókként hathatnak az ifjakra? Nyer ez által nyilván a
városi kórház tudományos szelleme is, valamint egész hazánk
gyógytudománya. És kétségbe ejtő volna minden magasabb
ertelmu és czesus statuspolgárra nézve, ha tán elfogult né-
zetek tulsulya miatt azon kapcsolat, a városi birtok s
igazgatói jog föntartása s illendőenkedező
költségpótlás mellett is, és a kormányak már e
részben nyilvánult méltányos ajánlatai s
készségeinek dacára — minielebb nem létesülhetne.
Valóban kiszámítható a szellemi s pénzbeli nyereség a pol-
gári kórház részéről. Miért ellenezné tehát azon udvös in-
tezkedést, melly más országokban rég már létezik? Erőszak-
os jogesonkitástól csak nem tarthat már korunkban. —

A bécsi s pesti egyetemek közti viszonyt illetőleg, azt
hiszszük, hogy az orvossebeszi oktató rendszer fölveire
nézve bizonyos öszhangzas kívánatos s udvös; haj volna
csak akkor, ha ezen viszony minden egyes részre edésekre
és részletekre terjedne. A mi jó, az — ha
ha ott nincs is, a mint szinte lehetnek,
ottan ezelszernek, vagy lehetők, e
szág s város két eleven tudom-
vannak saját belyegű életkörök
bármily jeles pesti orvosoknak
hatséges a bécsi orvosi ügyek
megfordítva.

Egyetemünk törvényes
dományos belerély
nek Pesten; en pedig gyó
detti s alkotó szellemet
udvösnek, hanem jó
tekintek magára Bécs
mánya életmozgalm
ról. — Pest.

A g
ban
zól,
a

16

tunk valaha valamit, mi inkább elüssön a józan értelemről és jó érzelméről. —

A brit nép szorongással néz egy tán inségteljes tételnek elibe; aggodalmában kormányra függöszi szeméit, agítál, meetingok 's gabnatörvények eltörlését látszik szabaditól tokíteni; a kormány tanakodik, mind csak tanakodik és haboz, mert a birodalomnak legfontosabb érdekei felett kell mondani, tán véghatározatot, — mely a statusban a milly pontot vetendi tán ki helyéből, sőt felforgathatandja az egész eddigi statusrendszert, megváltoztathatja a kormányformát, mellynek következtét egy szóval, nem is lehet előre elgondolni. — És I. J. ur csupa felkiáltó jelek közt, elálmélkodik vagyis inkább elragadtatik a nagy-szerű politikai életben! (az aggodó nép inség-sajtoltá jajain); „az eszmék, a nemzet nagy kérdései gyors érésén és fejlődésén” (mellyeknek összes tartalma, hogy: nincs elég kenyér); az élénk mozgalmak, a közvélemény roppant hatásán” (az éhségnél, valóban nincs hatalmasabb, de egyszersmind szomorubb közvélemény). Örömelei között állítja, hogy a ministerek azon tanakodnak, mikép lehetne tehát a crisisen legjobban átesni” (oh, miért is nem szólítá Viktoria királyné lord John Russel helyett I. J. urat magához, cabinetet alkotni!) Nem úgy édes I. J. ur, nem; a ministerek nem azon tanakodnak, mikép lehessen legjobban, vagy mint ön akarja mondani, legközelebb átsiklani a crisisen, hanem mikép segíthessenek a népen; és vajjon csakugyan szükséges-e a végre egyikét a legmerészebb operatioknak végrehajtani, mit valaha békés időben alkotmányos testen megkísérítettek. — Felkiált: „milly gyönyörű képe a parlamentarizmus kormányának, hogy a ministerek nem dugják össze kezeiket a mozgalmak ellenébe” „sat.” és összeheszel felelős kormányt és más meg nem rágott és meg nem emésztett parlamentaristis elodeleket sok értetlenség közepette. O ha ön felelős minster lehetne! — De hát ön külföldi rovat-szerkesztő, nem tudja, hogy Európának tán minden országában, hoi a felelős minsteriumnak hire pora sines, a kormány már gondoskodott, mikép lehessen a népnek fenyegető szükségét elhárítani? Gyönyörűnek látja ön, ha a nép szükségéin lármá, zenébona, fellegatások közt segítene? Oh liberalizmus, oh philanthropizmus! Végre eldönti I. J. ur, hogy a ki mind ezt vele „szépnek, tanulságosnak, érdekesnek nem találja, a felelős minsteriumok 's parlamentarizmus kormányok életéből, az valóban távolról sem érti ezen rendszernek elemeit; szintugy nem érti, mint ki azt beszéli, hogy felelős kormány mellett az alkotmányosság biztosítékai egyedül személyiségekben léteznek” „sat.” Bizony! I. J. ur, nem érti ön mindazt, a mit összehagyál. — Tanulja meg ön, hogy az éhség ellenében még a szultán kormányja is felelős, mert a szükség, hallhatta ön, törvényt és mindent ront.

Több ilyen phrasiskot után I. J. ur a dolog lényegére csak annyit jegyez meg, mint „a gabnatörvények eltörlésének örvendetes következményét”, hogy „az leginkább meg fogná gyengíteni az angol aristocratia hatalmát.” „S ezt újra meg újra elmondja. — Ugyan, hogy beszélhet ön olyan nagy dologról ilyen könnyű szerrel? — És minő aplomball mondja: „első jótékony következmény volna az angol aristocratia hatalmának meggyengítése.” Bár beszélne el ön bővebben és részletesen azon következmény jótékonyaságát, hadd ismerne meg maga az angol nemzet is önnök új tanát, mert ő meg nem döntötte el, vajjon jó lesz-e aristocratiáját meggyengíteni és eltörlni, vagy nem.

Végül még „Anglia nagyságának és hatalmának juttat I. J. ur nagy nyereségi kilátást,” mivel már ezután olcsóbb kenyér mellett még többet és olcsóbban gyárthat. Minő mélyeséges ismerete Nagybritannia viszonyainak! Az egész világ egyhangulag azt bizonyítja, hogy Angliának egyetlen veszedelme igen sok munkásában és felesleges gyártásában rejlik. I. J. urnak más véleménye van. Mía tárgy felett nem akarunk vele hiú vitába bocsátkozni, mert épen nincs rá alkalmunk, csak figyelmeztetni akaruk a közönséget, minő capacitással akarják Magyarországot egész politikai rendszerét fenekestől felfordítani, sőt minő borányos képet adhat az ember magáról az olvasónak, olyan gondatlanul leirt phrasiskot által, — szolgáljon nekik tanácsul.

Megyeik

Az gyűlés. Másnap (dec. 16-án) ismét... a liberalisták a székeken, padokon, sőt egymás hátán is. Bejövő főispánok kiáltatik; a jegyzőkönyvet a felvívó L. I. kezeiből a liberalisták kiadva ur nagy nehezen hozzájutván az asztalhoz, az asztalra huzták 's kezébe egy darab papírost nyomtak, hogy arra az elnök elleni actiót feltehesse. Látnak ekkor a főisp. helyettes, mikint a féltelenkedők a legmagasb fokra esigazított botránnyal gyűlésben gyűlést akarnak alakítani, megható fájdalommal említi, hogy, miután a esendbontók, a közügyek elintézésére szentelt idő elvesztésével, az indulatok legmagasb fokra emeltek és személye ellen három nap alatt elkövetett méltatlan kitérések békés elűrésé sem volt képez a tuláradt tisztátalan szenvedélyeket lecsapítani 's a közügyek tárgyalására visszavezetni; illy körülmények közt a közgyűléstől üdvös eredményt remélni nem lehetvén, a féltelen rakonczatlanok törvényes megfenyítetése végett kénytelen a felségéhez folyamodni 's a gyűlést eloszlatni. Ezzel elnöki székét elhagyván, alig fordult meg, 's a fejtelenség nemtelen utat keresett 's tetleges kitérések előidézésére. Jelesem B.M. elszélesített 's felfingerléssel tévútra bujtogatott fiatal egyén, a kezében levő doronggal székéből kilépett elnök felé utest irányzott 's bárha ezt meglehet fiatal karakányságból törv. inkább mint aljas rossz szándékból, ez által néhány közneves annyira felfingerolt, hogy őt azonnal lerántották, és miután a rakonczatlanok az asztalra felugrálva 's néhányan közülök kardot is rántva féltelenkedtek, ez a háromnap gyűlést botránnyal elszakították által elkéséretett több közneves visszatartására bujtattott fel; megrémültvén e tetleges összenézősésen a jelenlévők egy része, segítséget 's meggyűlést kérték. 'S a szótlan történhető féltelenségek meggyűlést a fegyverbe állított mintegy 10 megyei hajdu a kisebb teremből a verekedők közé nyomult; de több ellenzékiek, novezetesen B. J. volt másodalispán, az egyik hajdu mellen fogta 's illy szavak közt: „tanakodjatok innen el” megtagadta. Hogy a hajdu a megtámadást békén nem tartó, az természetes, de igazságos is, főleg miután már

madik nap is, vagyis dec. 17-ike, azon megjegyzéssel azonban: hogy már ekkor kir. tanácsos B. M. és ismét L. Gy. között vagy miatt volt a kölcsönös ingerültség; ekkor sem tudott egyik is szóhoz jutni, mert az ellenfél által mindannyiszor meggátoltatott. Főisp. helyettes ur kifejtette, sőt elnökiileg ki is mondta, hogy a többség B. M. urat, ki magát ma elébb iratta fel, kívánja hallani, a kisebb rész tehát tartozik hódolni a többség akaratának, de „hazudsz” szal választott az ellenzék fiatal része, és így eloszlott a gyűlés, mint tegnap. Meg kell azonban jegyeznom, hogy az alispáni pártnak kortesei elfoglalták a terembeli asztal körüli állomásokat majd egészen, és most csakugyan kézzelfogható volt a többség; de azért a gatyás nemeselek közül egyik sem mászott fel az asztalra, ellenben az ellenzékiek közül sokan le is dőltek az asztalra, ott feküdtek és időszakonként emelték fenyegető kezeiket a főisp. helyettes irányába. Volt-e azonban érdemes a szóvási elsőségért ennyit küzdeni 's a gyűlést eloszlatni? nagy kérdés, mert a többség ugyanis mindig többség maradt volna.

Végre felviradt gyűlésünk negyedik napja — esütörtök, — azon jelentékeny nap, mellyen az ellenzék a tévútra esábitott tanulóifjúsággal, 's annak erélyes kiabálásával szokta szaporítani nemtelen fegyvert. Ekkor reggeli nyolcz óra előtt már valódi esatarendben láttuk elfoglalva tanácskozási teremünket. A jobboldalról balra áthelyezett székek, az asztalnak minden oldalról elfoglalása, e napra újdón behozott környeki köznevelés mind azt árulák el, hogy az ellenzék titkos tervekkel forral nemtelen dühönzésnek kielégítésére, úgy hogy a 9 óra tájban bejött tisztviselők is rendes helyekből kiszorultak. És midőn 50—60 józanabb közneves a terembe vonult, bámulva ütközött meg mesterséges kiszorításán. Honnan is midőn egy conservatív az ellenzékiek által a megelőzőt napon nyújtott példát követve az asztalra kereszttul ment, 's őt a köznevelés követte, egy pár ellenzék hős ránczálása által csaknem tetleges összenézősés idéztetett elő; mit azonban a rend helyreállítására fegyverrel bejött megyei hajduk serelem nélkül akadályoztak. Bejövén később főisp. helyettesünk, szivobató szavakban kérte a megye rendét a higgadt 's komoly tanácskozássra, kölcsönös türelemre, és az anyai zavart okozott személyeskedések kerülésére. Sziklára estek e szavak, 's ingerült túszikardakat eredményeztek: a tegnapi zajongás, L. es kiabálás 's vad indulatoskodás oly borzasztó rohamban törtek ki, hogy minden jobb érzelmi kebel eliszonyodott 's azonnal állta, hogy az ingerültség mesterséges kiszámítással élesztetik. Niics oly neme a pszichológusnak, átkozódás és becstelenségek, mi meg nem kísértetett, 's néhány óráig nem folytatott volna. Siker nélkül erőködött a nagy többség a huszabályoztatása iránti kívánságát tárgyalatni, a féltelen dühönzők büntetlenül mocskolódtak, 's a nemtelen eszközöl feltöltö L. es nevet szakadatlanul kiabálták. Ekkor elnök főispáni helyettesünk, látván mindkét részről az ingerültség növekedését, mintegy fél felé felszólitotta L. Gy-t, hogy miután a közügyek elintézésére rendelt idő három nap óta eredmény nélkül eltöközöltött, 's az önévének ürügye alatt idéztettek elő a közbotránnyu aljas kitérések, a közügy szent nevében kért, álljon el a különben sem őt illeto szólástól, 's ne hagyja névtől tovább is ezen lázítási szomorú jelenetek czinjüül használtatni, mert ellenkező esetben, mint a tanácskozássok akadályozója, kereset alá fog vétetni. E felszólitás azonban mit sem használt, minthogy L. Gy. arcztorzítás, illelten kézmozdulatok 's megvető fenyegetésekkel gúnyoskodott, 's ezen a közönség felindulva, folytonos zajjal actiót kiabált, elnök a megyei ügyvédet az actió feltételére felszólitotta, melly is az első alügyvéd által feltöltötvén, az elnök által felolvasatás végett az első aljegyzőnek átadatott. Látván ezt a féltelen ellenzék, olly iszonyu zajt, kiabálást, tombolást és futyfelvagyított kicsapongást követett el, hogy a keresetlet felolvasó jegyző szavai a bűszordítás morajában érthetlennül elenyésztek. Most már az ingerültség legmagasabb fokra hágván, a féltelen esendbontók az őrdjongs és erőködésével kezdtek az elnök ellen actiót kiabálni, 's tisztb. alügyészt M. L-t megragadván, az asztalra huzták 's kezébe egy darab papírost nyomtak, hogy arra az elnök elleni actiót feltehesse. Látnak ekkor a főisp. helyettes, mikint a féltelenkedők a legmagasb fokra esigazított botránnyal gyűlésben gyűlést akarnak alakítani, megható fájdalommal említi, hogy, miután a esendbontók, a közügyek elintézésére szentelt idő elvesztésével, az indulatok legmagasb fokra emeltek és személye ellen három nap alatt elkövetett méltatlan kitérések békés elűrésé sem volt képez a tuláradt tisztátalan szenvedélyeket lecsapítani 's a közügyek tárgyalására visszavezetni; illy körülmények közt a közgyűléstől üdvös eredményt remélni nem lehetvén, a féltelen rakonczatlanok törvényes megfenyítetése végett kénytelen a felségéhez folyamodni 's a gyűlést eloszlatni. Ezzel elnöki székét elhagyván, alig fordult meg, 's a fejtelenség nemtelen utat keresett 's tetleges kitérések előidézésére. Jelesem B.M. elszélesített 's felfingerléssel tévútra bujtogatott fiatal egyén, a kezében levő doronggal székéből kilépett elnök felé utest irányzott 's bárha ezt meglehet fiatal karakányságból törv. inkább mint aljas rossz szándékból, ez által néhány közneves annyira felfingerolt, hogy őt azonnal lerántották, és miután a rakonczatlanok az asztalra felugrálva 's néhányan közülök kardot is rántva féltelenkedtek, ez a háromnap gyűlést botránnyal elszakították által elkéséretett több közneves visszatartására bujtattott fel; megrémültvén e tetleges összenézősésen a jelenlévők egy része, segítséget 's meggyűlést kérték. 'S a szótlan történhető féltelenségek meggyűlést a fegyverbe állított mintegy 10 megyei hajdu a kisebb teremből a verekedők közé nyomult; de több ellenzékiek, novezetesen B. J. volt másodalispán, az egyik hajdu mellen fogta 's illy szavak közt: „tanakodjatok innen el” megtagadta. Hogy a hajdu a megtámadást békén nem tartó, az természetes, de igazságos is, főleg miután már

ekkor több elégtelen rendháborító a baloldalra szándékosan elhelyezett székeket a hajdukra dobálták és kitért helyreállítására akarák elriasztani azokat, kik a esend helyreállítására benyomultak. 'S midőn két hajdu az erőszakos megtámadás által már megis véreztetett, a verekedés közönségessé vált, 's míg nemelylek a hajduk ellen viaskodtak, néhányan a hajduknak is segítettek. Illy általános zavar között a mintegy tíz perczig tartó verekedésben többen megsebesültek, 's egy tüzes fiatal ellenzék szónok élte megmentését egyedül két conservatívnek köszönheti. Illy borzasztó jelenetek színhelyévé aljasult tanácskozási teremünk, mellynek megszenteltelennítését vad erőszakkal az ellenzék kezdette meg, és nagyobb lázadásba hozta az által, hogy a hajdukat erőszakosan megtámadta. Hogy e feldühönzésnek nem lönnek számos áldozatai, az egyedül főispáni helyettesünknek köszönhetjük, ki is, midőn e verekedés neki bejelentetett, a katonaságot azonnal felparancsolta. A mint a katonaság a terembe lépett, tüstint megszűnt a verekedés, mert a felbőszültek nem mertek a szék maradványait a hajduk ellen hadakozni, és így a katonaság pusztja megjelenése által a hatalmas „veni”- és „vidi”-vel a bizonyosan bekövetkezendő mészárlást meggátolta.

Illy szomorú helyzetbe juttatá meggyénket, a közjó jelenét bitóli ellenzék, melly részint a hivatalvesztés fájdalommal gyötörtetve, részint alacsony személyes gyűlölségének élve képes a legszelvidebb emberi érzelmeket felkorbácsolni, 's mindent a mi szent, lábbal taposni, csakhogy hatalmat 's erőt mutathasson. Felizgatta a békés érzelmeket 's az anarchia kártékony magvait hintette el a fiatal fogékony keblekbe, ójjon Isten e magvak kicsirázásától, a király hű jobbágyoktól fog megfosztani, 's haldogásunk, hazánk felvirágzása 's jótékony alkotmányunk veszve lesz.

Egy jövő számban a libari ellenzék panaszos vádjainak rövid vázlatát 's annak czafolatát kísértendjük meg.

C s o n g r á d b ó l, december 24-ken. Folyó hó 16-án ötszáznál többre menő nemesség jelenlétében nyitá meg tiszteltesnek e napra rendelt éremgyűlés közgyűlésünkét, és örömet jelentve egy részről a rnk számos együttlétén, másrésztől azonban épen ebből eredő aggodalmait sem titkolhatva, miután a rket az ingerültség kerülésére 's a helyszíntegéhez illő komoly és mérsékletes tanácskozássra hitta fel, meggyénket jelen állapotát 's a tisztviselők mult közgyűlés ótai eljárásának eredményét rajzolta, melly - a rendszerint alispán által folytatott — rajzból megjutók: mikép az elmúlt hónapokban mind a folyó mind hátralevő adónak beszedése kiánt sikerrel folytatottat; a törvényszékek főisp. helyettesi elnöklet alatt több tanácsra oszlova működtek, és folytatandó megfeszítéssel törvényszéki ügyeink jobb karba hozatalát bizton reméltük; ugy azt is megértük, hogy a közbiztonság közelebb néhány tetemes rablások által megzavartatott; az egészség állapota azonban, Horgos helységét kivéve, hol néhány hirtelen halálozás történt, a megye többi részére nézve megnyugtató. — Most Sz. J. táblabíró és vezető országgyűlési második követünk, ki K. G. ellenzék vezérősnök távollétében, ennek helyét pótolni akarta ugyan, de mivel „vana sine viribus ira” pótolni nem tudta, — emelé szavát, 's a főisp. helyettesnek törvényszéki elnökösködéséből eredő aggodalmait nyilvánítva, bár ezek megszüntetését csak az országgyűléstől reményli, addig is kívánta: hogy annak kikérésére, nehogy a főkományzói elnöklet alatt tartandó törvényszékek általa nevezett és meghívott táblabírák bíráskodjanak — ezek az 1613. 24d. t. cz. értelmében a nemesség által évről-évre szabadon választassanak; az ellenzék, melly az indítványt a conservatív részről ellenzékében reménylve feltárlhatni a fegyvert, mellyel a nemességnek mindinkább csökkenő irantai bizalmát újra feléleszse, nem épen kellemesen lepő meg, kir. helyt. tanácsos B. A. urnak ez indítványra vonatkozó abeli előadása: miszerint a főisp. helyettesnek törvényszéki elnökösködése, melly szerinte szintolly jogos, mint az igazság kiszolgáltatására nézve üdvös, benne aggodalmakat nem ébreszt, 's ennél fogva illyesken az indítványt helyesen alapíthatónak nem is véli, azt mégis, hogy a törvényszéki bírák az 1613. 24d. t. cz. értelmében a nemesség által szabadon, mindenesetre azonban a főkományzóilag kinevezett táblabírákból, választassanak, részéről is igazságosnak ismeri 's abba beleegyeznek — Melly előadás kérdése — mint az országgyűlési utasítások kiszítése idejére tartozó-elmellötzetett; a törvényszéki bíráknak pedig a már kinevezett táblabírákból szabad választása megrendeltetett — a számba nézve a különböző nézetek öszvehozására tett elnöki javaslat nyomán 15ben történvén a megállapodás. — Az elvre nézve így befejezett vitát B. S. főszbirónak 's ellenzék tagok azon újabb indítványa követé: hogy a törv. széki bíráknak meghátározott szabad választása még e közgyűlés folyama alatt eszközölésbe vétessék; mit azonban a conservatív rész azon törvényes nézetből ellenezett, melly szerint épen a szabad választás eszméjénél fogva szükséges, hogy illy választások előrebocsátandó közhírszételés után történjenek hasztalan hanzsottak el azonban az igazságos kívánat kivívására betézt szavai; hasztalan lön megmutatva, hogy a választó közgyűlés a törvényszékek összehűlésének ideje előtt tartatván, az elhatározás által még egyrésztől a törvényes formák sértése elmulasztatik, másrésztől az ellenzéknek képzett aggodalmait is elenyésztetnek; hasztalanszólat fel a tisztü ügyész és nyilatkozottai erélyesen ellenmondását a rögtön-választás ellen azok nevében, kik a gyűlésen jelen nem voltak, és az előre tudtul sem adott választásokban törvényes részvételt megfosztatának; az ellenzék indítványának elfogadását erőtelmi meg nem szűnt; tagjai között leginkább kiténtette magát Sz. J. tenebb is említett volt követünk, ki meglegedkezve a helynek, hol szónokolt, szentségéről, a tanácskozási terem, a számosan egybegyűlt nemesség köde-

lyenek — midőn mindegy izben volt egykor gyanúsítás borének, a magaslatlá rotes szónok nemesség, 's a jobbág viszonyaita tiv-rész ok ostromlá az uados. Sz koményen ra elméssa gyei életéb országgyűlé mozgása me győződhettü got, midőn f sen a hallga ten, ellene p eldöntése el robaj josté lések, puska verekedést érkeztek; t itése emltit homályában hogy a cons verekedésre fogatta nem pedig lehrá vesélyesen resztül mets dalba szura ekép sértett dalom szom rei, külsegi hogy a cons Dec. 17- ben az ellen lést a történe nyitá, 's a v intézkedve, volt ellenze mikori válas könnyen fejl szeszű szava Dec. 18- zada, a főisp jékor reggel nap folytatá zékiek már j dig a megye nyitó főispá rendet legin széki bírák a a teremben rektől pedig szedetvén, összes neme lemme kísé nek megtám sokan megtr többségét m tása a jövő t haladván az Decembé gyeci conserv dőn Pestmeg mányzás ez tárgyalatvá után, mint b egyszerű tud értelmi több nök főispáni zottak alap nyitá meg; felszólalása mánynak ez tárgyalatvól széget, mint nevezett illi mutató, 's a latára nézve részint azok időbelöttségé bizalmatlans felállításá külö tekony köve tételét indít Pestmege e inkább kitü A. prépost is készek, D. E vődek. — A pesti levelt nye által ja acsével — er *) Ezek k után, csakugy

szándékosan
székfák-
reállítására
megtámadta
szükségessé
néhányan
a mint-
beszültek, s
sét egyedül
szin-
mezszen-
kat erőszá-
lónak szá-
nek közön-
tetett, a ka-
naság a te-
rt a felbő-
ellen ha-
álta a ha-
retkezendeit

lyenek — tisztújítási érdekből felzárkózásra használó akkor, midőn mindenek előtt magát idegen tollakkal ékesítendő, mar egy ízben jó sikerrel használt taktikáját követve, jelen sem volt egykori követársát K. G.-t éltette, majd az ellenfelek gyanúsításán s rágalmazásán folytatva, végre magát népemborének, népboldogítóknak nevezve, ön kedves személyének magasztalásával, s azon nemes nyilatkozattal végzé dícséretes szónoklatát: miszerint míg őt látja a Csongrád megyei nemesség, addig nincs mitől tartania, mert ő korteskedni fog, s a jobbágytelken lakó nemességnek földesurairól iránybani viszonyait magyarázni meg nem szünendik. — A conservatív-rész okokat vetvén a gyanúsítások ellenébe, nyugodtan ostromlál az indítványt, és vezérszónoka B. A. kir. helyt. tanácsos, Sz. J. bírónak csak imént érintett igazgató előadását keményen megrová, a szólott szerénytelen önmagasztalására elméssa megjegyezvén, hogy köztudomásra érdektelen megyei életéből reá a népboldogító címet nem illeszthetjük — országgyűlési érdemeiről pedig az előzárkózó sajtó szabadabb mozgása mellett is csak annyifótt tudomásunkra, mikép meggyőződhetünk hogy ezekért csak akkor nyerendhet hálaosztópot, midőn fel fog fedeztetni azon nagy mesterség, mikép lebeson a hallgatást írásba foglalni. Miután az indítvány mellett 22-ten, ellene pedig 17-en szólottak későre haladván az idő a kérdés eldöntése elnökileg más napra halasztott. Erre 9 órakor vad robaj jöszte föl a nyugalmasan honn-szálalókat, jajveszék-
lések, puskalövésék, szitkozódások, segélykiáltások nagyszerű verekedést hirdettek: a veszély elől futóktól különömmű hírek érkeztek; többek meggyilkoltatása, még többeknek megsebesítése említetett; az utcákon, kivált a korom-ötésűek új homályában, biztosan járni nem lehetett. Másnap tudók meg, hogy a conservatív-részre hajló és társait legjobb hiszemben verekedésre késztetlemlül, s így teljesen fegyvertelenül látogatta nemesség megtámadtatott, egy közölök azonnal, és pedig leirhatlan kegyetlenséggel, meggyilkoltatott, többen veszélyesen leverettek *); egynek orra és szája karddal keresztül metszetett, egy ismét jobb részén szinte karddal oldalba szurattott. Rendkívüli volt az ingerültség, mely az okép sértett nemességet előnté, és nem alaptalan az aggodalom szomorubb fimenetel iránt, ha a két felekezet emberei, külségely hiányában együvé hozatnának; és ez okozta hogy a conservatív párt előbbkelői megkérdésére

Dec. 17-én elnök ő mltga, több conservatívok kíséretében az ellenzék által elfoglalt teremben megjelenvén, a gyűlést a történetek feletti elszomorodásának nyilvánításával megnyitá, s a vizsgálatok megjelése tekintetében czélszerűleg intézkedve, annak folytatását másnapra halasztá; a jelen volt ellenzéknek azon kívánata, hogy a törvényszéki bírák mikori választásának félbanszakadt kérdése, a vitásközből könnyen feljoldhető újabb ingerültség eltávolítására, egyszerű szavazás által döntessék el, teljesíteni igérvén.

Dec. 18-án a megyében szállásoló lovasság másfél százada, a főisp. helyettes ő mltgának intézkedése folytában, már jókor reggel megérkezvén, feszült figyelemmel várak az ezen nap folytatandó gyűlésnek eredményét. A terem az ellenzékiek már jókor elfoglalták, a conservatív-párt emberei pedig a megyeház udvarán állapodának meg; a gyűlést megnyitó főispáni helyettes böles intézkedése szerint, mely a rendet leginkább biztosítá, a szavazatok előbb, a törvényszéki bírák azonnali megválasztását követő ellenzékietől ten a teremben — a választás elhalasztását sürgető conservatívoktól pedig utóbb len az udvaron, legszebb renddel összedetvén, és ennek megjelése után már most a teremben az összes nemesség összesereglevén, a golyóknak feszült figyelemmel kísért elnöki felszólalása, bár a conservatív-pártnak megtámadott nemességétől az elsőnap meszárlások után sokan megrettenve eltávoztak, ennek 282 szóval 256 elleni többségét mutató; mellyszert a törvényszéki bírák választása a jövő tisztújításra halasztott, s a gyűlés — későre haladván az idő — feloszlott.

December 19-én éppen Nemesis napján ulé a csongrád megyei conservatív-értelemiség legfenyesebb diadalünepét, midőn Pestmegyének a horvátországi ügyeket érdeklő s a kormányzás ez érdembeli eljárását megrovólag taglaló levele tárgyalatván, ez négy órai komoly és tanulságos vitátas után, mint biztosan el nem fogható igazgató közfelfogatait, egyszerű tudomásul véve, az ellenzékot készser is meghaladó értelmi többséggel felrölettetet. Az érdekes vitát ő mltga elnök főispáni helyettesünknek a felszólaló megye által felhozottak alaptalanságát részletesen kimutató veles előadása nyitá meg; ezt kir. helyt. tanácsos B. A. bírónak hatályos felszólalása követé, ki a horvátországi ügyeket, s a kormányznak ezek érdembeli eljárását az 1839k estől kezdve tárgyavotlatlan taglalván, Pestmegye azon állításának ferdoségét, mintha a magyar kormány Horvátországban az ugynevezett illir pártot vette volna egyedüli parlogasa stá, kimutató, s az ingerült hangulatu hosszú levél egyb foglalatára nézve is részint az elősorolt sérelmek alaptalanságát, részint azok előadásának — elfogadható kútfók hiányában — időbelöltésigét kifünetve, ezen felül a kormányzás iránti azon bizalmatlanságának, minélfogva Pestmegye ez ügyben tett feliasát küldöttség által rendeltő felsége elibe juttatni, kárteköny következesit is kimagyarázva — a pesti levél felröletét elindítványozá. Ez értelenben szótáltak még fel 42-en Pestmegye előadásit okadatatosan czáfoigatva, közöttük leginkább kitünve T. J. másodsíispán, V. M. t. főjegyző, K. A. prépost és szegedi, R. A. mindsztóni, S. A. kistelekhi lakoszek, D. L., S. L., T. J., K. K. t. bírák; B. J. és H. F. ügyvédek. — Az ellenzék egyeb kútfók hiányában, magát a pesti levelet kívánta hiteles kútfóul vétetni — és a Pestmegye által javasolt küldöttségnek részéről is ohajoni mellőzesével — erre alapult rokon tartalmu felröst sűregetett. Elő-

adásti még a hallgatóság rokonérzelmű és egyébkint tetszés nyilvánítására igen is kész részénél sem találtak ohajott viszhangra; ugy látszik, mintha ebben is kétségek támadtak volna a hirdetett igék helyessége felött — és ennek tulajdonítható, hogy az elkedvetlenedett ellenzék 21 szónokai Sz. J., S. A., és B. S.-t kivéve, jóformán csak egyszerű szavazásra szoriták előadásait; ezek kööl K. M. főjegyző azon tételt állítá fel, mintha Pestmegye teremében lenne képviselve az ország értelemisége; ez állítás valósága azonban előbb ugyan közfelkiáltással tagadatott, később pedig nyilván ki is mondatott, hogy oly megye értelemiségeinek valamely túlsúlyt stáposan tulajdonítani épen nem lehet, mely egy ismeretes szakácsnak étkeit, legyenek azok sósak vagy sótsónok, egyaránt ízeseknek találja, vagyis: mely megye K. L. indítványára előbb Horvátországnak Magyarhontól elszakasztását javasolta; most pedig ugyancsak K. L. előadására a kormányt e szándékról gyanúsítva, annak csak megtörténhetésén, mit előbb onmaga javasolt, jajveszékkelve huzza meg a nemzet és kormánya közt annyira szükséges bizodalmat megrendíthető vészharangot! Ilyenmü tpsasztalotok érlelik azután a komolyan gondolkozókban azon meggyőződést, miszerint, a mint előbb Pestmegye gyűlésében, ugy ez alkalommal nálunk is felhozott, csakugyan létezik Pesten egy werkli, mely szerint ott helyben megkezdik a tánczot, az ország többi részeiben pedig az ellenzékiek folytatják.

December 20-án, miután előbb a conservatív párt előbbkelői és nemesei, a leirt veszélyben kegyetlenül meggyilkolt társukért unnepléyes halotti misén bocsáták a mindenség urához ajtatos fohászkat, a gyűlés megnyitvatván, tárgyalás alá került ismét Pestmegyének az ismeretes honti levél folytán tört körlevéle. Ez alkalommal kir. helyt. tanácsos B. A. felállván, mindenek előtt azon kérdést intézte rendszertint alispánunkhoz, nem érkezett e meg meggyőzők is az ezen felszólítás alapjául szolgáló ugynevezett honti levél? — mire a megkérdetett nemmel felelvén, örömet nyilvánvánta a szónok a felett, hogy a hontmegyei közönség nevével bírólok alkotmányellenes felszólalásuk pártoltatásának e megyetöli kikérését sikerelennék ez által onmagok megismerők; és indítványozá: hogy miután a Pestmegye által unak keresztelt megye kormányzói rendszer iránti nézeteiket e megye rendel már előbbi határozatukban épen ellenkező szellemben nyilvánították, de egyébiránt is, azt, hogy e levélben a kormányzás minden egyes adatok felhozása nélkül, általános pusztá kitételekkel ölesen érdekelteik fajlaint méltán lehet. Pestmegyének, tegnap tárgyalat másik felszólalására is vonatkozólag, emegyeknek ellenkező nézetei tudtára adassanak — mely elíg néhány által ellenzett — a nagy többség részéről pedig rokon érzetű készséggel felkarolt indítvány nyomán Pestmegyének — annak honpolgári és közhatalosági állásunknál fogva mindig kedves kijelentése mellett, mikép mi alkotmányos törvényeink és szabadságunk fentartásával nemzeti létünknek egybekötve lenni tartva, ettől éber figyelmünket soha el nem vonandjuk, s felelte örököndünk, — magiratni határozatott: mikép minden alap nélkül felhordott aggodalmakban nem osztohatunk, sőt midőn dícsőségesen uralkodó felsőleges koronás királyunk kormányzásának örök időkre halás érzellet gerjesztőleg, a közelebb befejezett or. gyűlésre bocsátott k. k. előadásai által kitűzött haladási zaslóját hódoló készséggel követelők, midőn felsőleges hozzájárulásával hozott törvényekben a kor kívánatait kielégítve, s ebben mindazt felalánok, mit nemzeti egységünk összerorrasztására, szitardítására és ezzel a nemzeti közjótlé anyagi és szellemi örösbitege és virágzására, nemkülömben a nemzeti alkotmány, szabadság fentartására felsőleges urunk szentséges személyhezzi ragaszkodásunk, ugy felsőleges kormányhoz osafiakozott közhizodalomunk igényelhetett vala, nem titkolhatjuk el, mi kép most tárgyalat es, mint foglatatából látjuk, nemcsak hozzák, hanem az ország többi megyeivel is közelebre bocsátott felszólító levelei által annyira meglepetünk, hogy a kiemelt közügyeink fejlesztése iránt összatartó működésel apolt reményeink valósulását ily módon meghisusva szemelvéen, kelbínket aggodalom kínos érzete foglalta el.

N y i t r á b ó l. Dec. 21. A közügyek iránt részvétellel buzgó közöl mindenki, ha más okból nem, csak azért is, mert egyik alispánunk, betegeskedése miatt, megyenktől távol van, a másik pedig elhunyt, dec. 9-ára kitűzött országgyűlési közgyűlésünknek, feszült várakozással nézett elibe. Feltrádrán e nap, főispánunk a nagy számmal összegyűlt kk. és rrtket szorotó nyájas modorával udvozolt, s az előleges felvételre kizemelt tárgyak közül Pestmegyének fens. főhercegnádóunk hivatalkodásának felszázados unnepe iránti levele szivesen fogadatott; egy másik, szinte Pestmegyétől érkezett levél azonban, mely a Horvátországban uralkodó mozgalmakra vonatkozó felröstárván, élénk vitát szült; ennek eredménye lön, hogy a 47 nyilatkozó szónok többsége csupán felrásra szavazott, a küldöttséget czélszerűnek nem találtván. — Ezután pártolást nyert Zagrábmegyének a Varasdmegyei örökös főispán jozsaba visszahelyeztetése iránti felszólítás, miközben elnök főispán ur ő mltga egyes tapintatlat vezetvén a tanácskozással, dorok új helyzetes-alispánunk minden föltele a jörbhajlók által meclányoltaték. At-tértünk azután a jegyzőkönyv olvasására, melyből a jelentések beadásánál az illető tisztviselők oly jeles és dícséretes szorgalma unak ki miszerint majd somma haramaradások sem valának tapasztalhatók, s így meggyőzőkben a hivataloskodás és az igazságkiszolgálattas már is szitárdabb lábra kapott, mit főleg a megos főispánunk s egyeb buzgó megyei tisztviselőknak köszönhatni; mert megjegyzésre méltó, hogy a gyűlés minden nap 9—10 ól 3 óráig elhuzodván, már 4—5 óra fele választmányok utak össze s 9—10 óráig munkalokodtak, s az 9 nap folyvást így tartott s még is a dícséretes buzgalmu jegyzőkönyvvel 1300 tárgyu jegyzőkönyvet elkészítvén naprólnapra hitelesítette, mit szinté az e megyében ne-

vét örökítő gróf főispán ur erelessége oszközölt. A tárgyalat kir. rendeletek és felsőbb helyi intézvények közöl közérdeklő nem találkozott; mindazáltal lehetetlen itt meg nem említenünk, hogy a megyének az irományok őrzésében hanyagsága és nem kellő időben történt feltörjesztése felsőbb helyről rszaltatott; azonban vigasztalásul szolgál az, hogy a megrovás nem a mostani tisztviselőséget illeti, hanem az a márgyérüini kezdő régi bünöknek tulajdonítható. — Az inség elhárítása végett czélszerű intézkedések megtételére megyénket utasító intézvény folytán olly tartalmu jelentés feltörjesztése határozatott, miszerint ha bár a táblás jegyzékből az adozókna ez idén termett 1,538,534 p. m. gabonája összegegyeztetve 304,594 lélekből álló népességgel az egy évi gabona-szükséglet minden személyre 8 p mérővel számítva 1,055,615 p mérőre rugó gabonahány tetszenék ki, mindazáltal tekintetbe vételvén, hogy a nép táplálékát nagyrészben a főzélék s megyéekben elegendő mennyiségben termelt burgonya teszi, bizony állíthatni, hogy kellő takarékoság mellett az általános éhség rémeképtől nálunk tartani nem kell; s köldülés meggyőzőkben szitá elhatatott, minden község tulajdon köldusszegényeit az illető földesurak hozzájárultával kitartani kötelek lővén. — Tisztelebeli aljegyzőül gr. Hunyady J. neveztetett ki, vagh-új helyi járásban első albirónak Kochanovszky Florián, másodikkak Fridoczky Timót helyettesítettek, Thuróczy János kerületi esküttül mozdítatván elő a bodoki járás tsztlb. esküttjévé Fodor Rudolf neveztetett, valamint Turcsányi József és Zahoraszky Vilmos ügyvédek, táblabírói czimmel díszítettek; — a polgári törvényszék bírául Majláth Imre, Thuróczy Ferencz, Jánoki Miklós, Juhász Pál, Brogyányi Imre, Prónay István, Koron József, Ocskay Lajos, Tonyitó törvényszékké Pálásthy Mihály, Barla-kovics János, új. Majtényi Florián, Majtényi Tádé, Sóoky József, Szentkereszty Károly, Bossányi Ferencz, Noszlopy Agoston, számadásokat vizsgáló törvényszéki bírákul Jánoky Miklós, Zerdahelyi Károly, Ocskay Agoston, Greguska István kanonok, Bockady Ignéz, Szenesay József, Bossányi Simon és Ocskay Antal ünökök választattak egy évre. A peesztölszék januar 12-re, törvénykezesék martius 2-ára, közgyűlés pedig martius 16-ára tűzetett ki.

Trencsénből, dec. 16-án. Mint máskor, ugy folyó hó sán is rendkívüli vágygyal síottem megyénk székülésába, remélvén, hogy tanuja leandék azon előhaladási lépések, melyet megyénk üstökösai, az emberiség nagyszerű czélja, t i a közölő dícső oltára felé töendek. — Mennyire osalattkoztam várakozásomban, kiderült a következőkből. — Szőnyegre kerülvén másnap többek közt a nngu helyt. tanácsnak intőzvénye a pálinkagyártó házakról, elnökünk ugyekesztet bizonyítani, hogy helyt. tanácsunk ezen felhívását, miszerint mi helyhatóságai jogalkuál fogva a rendkír. körülményekben a szabadségetről szóló törvényt függesztjük fel, s a pálinkaházak s kállanok tulajdonosinak a pálinkaengéltést tütsük meg* algha lehetne életbe léptetni, azon oknál fogva, mivel ellene van a szabadségetéről szóló világos törvénynek; — továbbá, hogy ezen ellátás köznepeknek többit ártana, mint használna, nem levén alkalma burgonyáját, mely most általános rothadásnak indult, hamarjában hova eladni; és így sem pénze, sem élelemre való burgonyája nem volna. — Ezen tárgy jobb megfontolása kedvéért elnökünk választmányt nevezett, mely véleményét eljárása után a kk. és rrtknek beadná. Kissé alább megmondom, mi véleményezett a választmány, mely alkalommal e tárgyról némely észrevételeimet is közleni bátor leszek. — Ezek után az évi relatió folytán, midőn világos lön, hogy némelyik megyénk relatió közöl kötelességeiknek meg nem feleltek, valaki a kk. és rrtk közöl indítványt tén, miszerint ily hanyagok ellen jövére büntetést szabni serénykedjenek az egybegyűlt rrtk. Ezen indítványt majd két óráig tartó heres vitatkozásra nyújtott alkalmat, miközben számtalan elég sítvány s türelmefaragató beszédekot hallottunk. Gróf M. K. indítvány, hogy ilyenek hivatalaiktól függesztessenek fel, Ámbár czélszerű volt, el nem fogadatott. Egy másik, miszerint azon közgyűléstől fogva, melyben kiválgatandik, hogy ez vagy amaz megye tisztie közöl kötelességét elmulasztotta, jövő évnegyedek közgyűlésig a fizetés töle tagadassék meg, kegyesen nem tetszett; mondatott, hogy ez impracticabile azon oknál fogva, mint-hogy tisztóink fizetésüket elölegezik. Mintha bizony. Erro felkelvén Cs. t. bíró előadá, hogy e bajon igen könnyen segíthetni, ha a barok az előlegezést szigorúan megtiltják. — Ezt sem akarák érteni, pedig elég világosan volt mondva. Mondatott, hogy ut semmi büntetést szabni nem kell, mint-hogy kit becsuleterzés nem ösztönöz kötelességének pontos s teljesírtetésre teljesítésre, azt a büntetés sem fogja arra szoritani. Felséges av! — Marad tehát a régimél; és mi volt az a régi? A nálunk kitünő előnyokkal bíró s régi hazsi törzsből eredetű vevő régi Semmi, az in quo vivimus, mevomur et sumus. — Ezen vitatkozásnál igen helyegzőleg történt, hogy valaki, mindjárt ezen czélna nem vezető debattok közdetlen a gyűlési teremünkben létező órát, azért, mivel fontolva haladni semmikep sem akari, megállította, s csak akkor indította ismét meg, midőn ezen haszontalan kötekedésnek vége szakadt. Kerjük ugyanazon uri egyént jövére is, legyen szives etele alkalmuál az órát megint megállítani, ne hogy kegyetlenek legyünk buba merülni a hiába elpazarolt drága időn. — Zagrábmegye levele, melyben felhi, hogy keremék, gróf Erdődy Janos volt varasdmegyei főispáni helyettes székébe visszahelyezését illetőleg, kinek helyet fensőbb kinevezés után Lentulay Imre foglalta el, hasonló kérelemmel pártfogojuk; alkalmat szolgálit hozsalb tanácskozássa. K. P. rögtön felröst sűregetett, mivel szerintő, de haereditarus supremis Comitibus* szótó törvény megser-tetett. Mások ezen levelet csupán tudomásul akarák vétetni; mivel, mondanák, így cselekedni a kormány jogában volt, s ezt annál inkább a jelen eszében, bol nevezett gróf Erdődy Janos nemcsak méltóságától nem fosztatott meg, hanem meg

* Ezek közül egy, dec. 21-ken, többnapu kínos szenvedések után, csakugyan meg is halt. — L. o. v.

nagyobb ruházattal fel, administrátorságból t. i. valódi főispánná emeltetvén. B. L. közéleti választván, véleményezte, hogy következetesség okáért, minthogy ezt már egyszer a varasdi levéllel tettük, közölve azt az illető Zágrábmegyével, hasonlóan ezen zágrábi levelet az illető Varasdmegyével közöljük 's híjjuk fel, tudatná velünk azon okokat, melyeknél fogva gróf Erdődy János székéből elmozdított 's helyébe Lentulay Imre ültetett; hogy így láthassuk: van-e helye a felírásnak, vagy nincs? Ezen utolsó vélemény határozatul ki is mondatott. — Milly választ kapunk, könnyen gondolhatni. — Ki Zágrábmegye jelen állását ismeri, meg fog győződni, hogy a fenérintett, ugynevezett zágrábi levél, nem valóságos levele az Universitatis Statuum Comitatus Zagrabiensis; hanem a roppant kegyességű (1) turopolyai gróf, Jozipovics Antal levele. — Kár, midőn már egyszer irtunk Varasdmegyének, hogy a levélből egészen kihagytuk, lennének a varasdi kk. és rrk szivek a feneforgó ügyet a turopolyai grófra bizni; mert akkor talán csak találnának okot fényes reprezentációra.

Másnap olvastatott a pályinkaégetés ügyében kiküldve volt választmány véleményes jelentése. Es mit véleményeztek? mivel hatalmunkban nincsen (?) a pályinkaégetést eltiltani, irtunk az illető uradalomnak, árendásoknak 's földművelőknek, hogy ha nekik tetszik, szüntessék meg az égetést. — Szeretném tudni, vajjon hiszi-e valaki, hogy egy uraság, kivált mely ex regalibus él, árendás, ki bért fizet, földművelő, ki tudatlan, magától megszünteti a pályinkaégetést; ha csak nem szorítatik rá. Legyek rossz próféta, de erősen hiszem, — hogy a valóban keresztényileg gondolkodó dicső Csáky Ludmilla grófnőt, ki jobbágyait mint tulajdon gyermekeit szereti, 's azoknak orvost 's orvosságokat fizet 's tart, kiknek ruhát, élelmet szerez, tanodákat épített, 's nagyérdemű Pongrácz Jusztin táblabíró kivéve, ki már a szeptemberi gyűlésben e tárgyról igen philanthropico szótolt, — senki sem lesz, ki önként megszüntetné a pályinkaégetést. — Így bukott meg a helyt. tanács javaslata. — Kérdeznék fogja valaki: tehát ti közjóra semmi üdvöst nem végeztetek? a felelet könnyű. — Pestmegye ominosus levele, a Horvát, Slavonia és Dalmát tartományi gyűlésből ezen tartományok közömessel 's a zágrábmegyei gyűlésekből a kedves turmezei nemesek kizárását illetőleg, ellenzéki demokrátaikat nem állította e lábra? — Gondoltam, midőn Trencsinbe utaztam, hogy másnap alkalmam leend ezen ominosus levelet hallani 's megzemlélni azon szappanbuborékokat, miket a haza üdvével ösztönöz gondolkodók botránykozására Pestmegye demokratáit ellenzéke — si fabula vera est — roppant phantasiája habjaiból játéka alkotott; azonban Trencsinbe jövet, hallottam, hogy ezen levél még meg nem érkezett; volt mindazáltal szerencsétlenségem észrevenni, hogy ellenzünk, melyhez tartozni mindaddig dicsőségemnek tartottam, megfelelkezvén felállított elvéről, t. i. azoknak az alkotmány szanczai közé felvételéről, kik onnan mai napig ki vannak rekesztve, hajlandó ezen Kossuthól eredő antidemokratái szüleményt védeni, a köznemességnek kézszeres jogokat tulajdonítottai kényurilag követel, melyekkel felruházva a hazát fejtelenségbe 's ez által végromlásba dönteni képes legyen, és ezt csak azért, mivel Kossuth így akarja. — Fájdalmasan hatott rám, mint ki hasonlóan az ellenzékhez szítok, 'ellenzékhez, mely nem mindig ellenkezik azzal mi felülről jó, ámbar az szabadelvű 's az elnyomott adózókna mosolyog; hanem mindent hálásan fogad, mi a közjóra üdvösen hat, jöjjön az akár felülről, akár alulról észrevenni, mikint pártbelieim, saját elveik ellen csatára köszülnek. Kijelentem, hogy én ezen pesti hatyudal ellenében más melodiával vagyok kész előállani. A levél nem jött, 's én szombaton hazafelé indultam mindjárt reggel. Alig indulék, hallám, hogy a levél pénteken éjszaka szerencsésen megérkezett, és hogy mindjárt a legközelebbi ülésben vitatás tárgya leend 's könnyen keresztül is megy, eltávozván haza többen, Kossuthianusaink öröme, kik az érdeklött levél ellen felszóltak volna. Elfogadtatott-e, vagy nem, a tisztelt közönségnek nem jelenthetjük *). — Midőn volt valami tennivaló a közjóra, ellenzékietnk visszavonultak, midőn pedig a társországok jogai megsértéséről, a horvátok 's magyarok közt fenálló ellenségeskedések örögbitésére jött a szó, nem hogy készültek volna vizet önteni a tüze, hanem azt még inkább élesíteni buzogtak. — Belevágni akarnak a horvátokat védő világos törvényekbe minden szükség nélkül azok, kik az ideai nyomasztó körülményekben, de regalibus szóló törvényt pártfogásuk alá vonni sziveskedtek. Le akarják via facti rantani az 1715. évi 120ik törv. cikelyt, hol világosan mondatik: hogy Horvát-, Slavonia- és Dalmátországok helyhatósági jogai soha többé kérdésbe nem vétethetők. Mikép tetszenék nekik, ha Magyarország diaotáján azon kérdés állítatnék föl: vajjon létezzék-e Magyarország vagy sem? Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. — Erővel akarják a horvát tartománygyűlésen megadni a köznemességnek azon jogokat, melyek birtokában soha sem volt; hogy így a törvényhatóságok köveit paralizálni annál biztosabban sikerüljön, 's egy igen ismeretes vezér alatt az érdeklött országok tartománygyűlését lerontani, 's onnét a városok, intelligencia 's nép kiküldöttéit, kik az ujonan rendezett tartománygyűlés által vagy már megkapták a szavazat, vagy annak megszerzésére rendíthetlen alapok van, kizsoritani, 's ez által a nevezett országokat az élők könyvéből tökéletesen kitörlni hatalmukban álljon. — Argumentaik alapítalak, olvassák csak a lefolyt tartománygyűlések jegyzőkönyvein alapuló, Kukuljovics, Ozegovics, Buzan, Kukovics, Horvát 's mások beszédeit, látni fogják, hogy a köznemességnek Horvátország gyűlésén szavazatuk soha sem volt. Es imez antipatriotai 's antidemokratái indit-

*) El a mint halljuk, sőt küldöttég is rendeltetett Bécsbe. Szerk.

ványokat vörös pártbelieim védeni sietnek. Tán azt gondolják, hogy mivel ez Kossuthól ered, szabadelvű, ex fructibus ejus, cognoscetis eum; míg az elvet a személytől meg nem különböztetjük, haladásról szó sem lehet; mert más-kép azt fogják felőlünk irtni, mit Voltaire Turenne híres francia tábornok felől feljegyzett, ki nem meggyőződésből, hanem azért mivel kedvese akará, királya ellen harcolt:

Pour mériter son cour, pour plaire a ses beaux yeux,
J'ai fait la guerre au roi, je l'aurais fait aux Dieux.

Azonban én eféle alapon nyugvó felírásokból, semmi különös következményt nem várok Horvátországra; igen ám, mi reánk nézve, ha tovább is minden alapos ok nélkül loyális kormányunk ellen hadarászni készülünk. Ezen cikket ném-melly vörös pártion létező elbarátim, kik elbarátaiuk ezen különös eljárásán megbotránkozván ezen szavakra fakadtak: már most tudjuk hányat ütött az óra 's hova kell fordulnunk, ha a hazának ártani nem akarunk; kiket én azonban lebeszéltem azon biztatással, hogy ez jövőben másképpen leend, betétemi általam kérték a Budapesti Híradóba. — Igaz marad, hogy a Nemzeti Újság: „Uj irány az agitatio térére“ című cikke egy részben már teljesült; teljesülendé általánosan, elvárjuk Vederemo. Többek nevében Gerometta Jenő.

S z a b o l c s b ó l. N. — Kálló, dec. 22. A minap leirt marcalis gyűlés eredményei a következők: Mivel a szegénységet jelen szűk időben leginkább a katonaság és rabok élemezése nyomasztja, ez pedig a házi pénztár terhe, ehézképest ezen pénztár részére kölcsön határozatott, minnek forrásai: a) A megye szabad rendelkezése alatt álló minden pénztár, minők: a tervezett de czélt nem ért nökarzat építésére gyűjtött öszveg, a czéltavott kórház pénztára 'sat, mik azonnali beszédendők. b) 20 ezer p. ftnak, ugy valamely teendő vízi munkát fejében 10 ezer p. ftnak a só felemelt árából a nmu helyt. tanács utján eszközendő kölcsönzése, a felírásban az is kértetvén: hogy a katonai lovak számára 1 részlet zab helyett csak 1/2 részlet engedtetnek meg, 12 fontos szénarészlettel pótolandó. c) A felesleggel bírók, a megye elvei szerint bizonyosan a nemesi rendet terhelendő jövő országgyűlési költségnek a most használt aránybani előlegezésre felhívandók — 's az így egybegyűlendő pénztár czélszerű kezelése választmányra bízott. — Legtöbbet bizott pedig a gyűlés a földesur és jobbágy közti patriarchalis nexusban, mellyel járó kötelmek teljesítésére az uradalmak felszólítandók; gróf Degenfeld, gr. Forgács Miklós, özv. Bek Pálnó ó nagyságok 's Debreczen városa részéről nyilatkozott azon nemes ajánlat, miszerint saját uradalmaikban létező jobbágyaiknak inségtől megóvása gondját önkényesen magokra vállaltak, jegyzőkönyvben örökítetvén. Még ezután pár napig tartott a gyűlés; a mérnöki hivatalra esődültek közöl eddigi egy helyett kettő lesz kinevezendő, jövő közgyűlés február 23ikára tüzetett ki, — 's ekin ez évi munkák bevégeztettek.

Kövesse ezen soraimat most egy: Elmélkedés az év végéről! Ima egy hosszú év mult el! hosszúnak mondom az ebben történetek parányiságához képest. Ha már most visszatekintünk, 's mint jó gazda év végével szokott, számat venernék, és megkérdeznék magunktól: mit végeztünk ez évben? nem tudom mit kellene felelnünk, ha csak azt nem: hogy bizony ez évi szűk termés nemcsak a természetnyekre de a tényekre is áll. Jobb időkben mi, most az olly gyakori tüzvések siralmas következményeit előztük meg egy tűzkármelő egylet által; majd ezer bűnöknek 's a büntetés körülül számtalan visszaélések veténk gátat egy czélszerűbb rabrendszert által; majd ismét az éhhalál borzalmait elől akarók felkarolni a népet elkezdett de fájdalom be nem végezhettél takarékmagtarak alakítása által; — de most ugy látszik, csupa szellemi negatívításokra szorítottunk, még mindig csak a chinai védőfalak építkezésével küzdünk. Igen, azt nem mondhatni, hogy szellemileg nem mozzunk: könyvezünk midőn követünk a 13 törvényt haza hozták 's, ekkor alakult a védegyelet 's, férfiasan feljajdulánk, midőn a katonai hatalomkarról volt a szó 's, a főispáni helytartók kérdésében Pesttel versenyeztünk 's; a honti események iránt vizsgálatot kértünk (minek meg is adtuk árat), tüzkármelő egyletünket minden elibe gördített nehézség ellen komolyan védjük; a részek visszakapcsolása kérdésében Zalát követjük; — sok, igen sok gyűlést tartottunk, József császár ideje óta a legnagyobb jegyzőkönyvet irtuk össze, a visszaéléseket szemmel tartottuk, a hibákat ha elköveztettek, megróttuk. (Lásd B.P. Híradó 125 és 227d. számát) szóval: ellenzék mint ellenzék, hivatalnok mint hivatalnok a magáét megtette. — O de mennyi az, a mit nem tettünk! 's ha mind azt, melyek nekünk parancsoltattak, megeselekedtük volna is, mit tettünk egyebet? miről fogja az utókor ez évet megemlegetni? melyik azon intézet, mely e meddő 1845d. évről datálja magát? hány egylet alakult valami szép czél kiviteleré? O be nagy a teendőnk sora szegény hazánkban, de kivált e megyében; 's melyik teendőrt róttuk le a hosszú sorból? hány évezred kell illy haladás mellett egy megye 's a hon felvirágzására! — mivel vittük elő a népet, 's a nevelést? állott é elő nem mondom egy gyár, — mert illyesmit nekünk talán csak reményleni is merészség — de csak egyetlen egy dolgozóház? hol a fasorral díszített töltések, a csatornák, mikkel vadvizeteket lecsapoltuk? mivel szűpült ez évben vidékünk bármí szépitésére képes alakja? Egy utazónk mondá: „hogy valahány-

*) Ne könyvezzünk, hanem vizsgáljuk meg mi az oka, hogy többre menni nem tudak, 's a jövő országgyűlés alkalmával igyekezzünk a Scyllát is elkerülni, és a Charybdis is. — Szerk.

*) Melly azóta ismét elszunnyadt. — Szerk.

*) Noha 1843iki követ- 's 1844iki tisztválasztásunkat csupán a katonaság jelenlétében tudtuk rendezni. — Szerk.

*) Háladatlan fáradság, mert a megyék többsége ez aggodalmakban nem osztozik. — Szerk.

szor homokbuczkákat lát, mindig eszébe jut: mi szép Richmond lehetne abból. — O be szép Richmond lenne ezen mi egész megyénkben! és csaknem akarjuk elkezdeni ennek paradicsomná varázslását. Ha mégis a közelebbi tisztválasztás után a kedélyek akkori feszes állásában — mitől félni lehet — szakadások támadnak, akkor haladásunk gátjai világsak leendettek; de hála jobbaink békitő szellemének, ettől már nem félhetünk, — mi hát oka tespedésünknek? szeretném hinni: a szűk idő. Nem kell hinni, hogy egy évet szabad volna átélnünk a nélkül, hogy az arra eső teendőket elvégeztük, — olly sürgetős már a haza előmenetele. Vagy azt várjuk, hogy mindent más tegyen helyettünk? De mégis történt valami ez évben: a közmunkák összeirattak, 's egy viz-szabályozó egylet alakult, 's ha Isten segíti, talán még egy másik is. Ez csak kezdett, de benne nagy jövőnd rejlik, 's jövő év végével — ha élünk — elmondjuk mire mentünk egy év alatt, 's mennyire tudják Szabolcs unokái az anyagit a szellemivel párosítani.

N y i t r á b ó l. A Pesti Hírlap 583ik számában névtelen közlő által f. é. nov. 24én tartott beszámító közgyűlésről tudósítva a t. cz. közönséget néhány észrevétellel felvilágosítani szükségesnek tartván, mindenek előtt megemlítenem kell, hogy az e megyében utolsó tisztújításkor megbukott pártunk egy csekély töredéke, minden gyűlés alkalmával a győzött párt egyénei ellen irányzott sokszor eszűpő szövevények által, mellyek majd mindig nagy hal-mazu tárgyak később szöngyegre kerülése miatt a gyűlést hozsabbítják, hevesb és haszontalan, — korán sem eszme-cserének 's vélemény-kifejlesztésnek tekinthető vitákat idéz elő a nélkül, hogy csak egy ügyben is eddig a tisztválasztás idejéig fogva többséget kivíni, vagy a mit felette ohajtana, az inye szerint le nem folyó tanácskozásoknak irányt adni tudott volna, 's ezen bukott pártunk kevés tagból álló kinövéséi ha már a gyűlésben győzni nem képesek, éretlen okoskodásaikkal és kicsépelel elménczke-déseikkal majd köztisztizletű főispánunkat, ki mint szilárd jellemű, igazságszerető 's minden hivataloskodásiban magát szentelve részrehajlatlanul erélyesen eljár, — majd a tántoríthatlan becsületéről, önzetlenség, lángész 's tiszti foglalatosságai teljesítésében magát feláldozó ernyedetlen szorgalmáról ismeretes T. K. első alispánunkat a hírlapokban megámadólag ragalmazzák, többször pedig az egész közgyűlést rosszul alkalmazott satyráikkal gúny tárgyává tenni akarják, becses nevét azonban a szép kohlományok közlőjének mindaddig titok leple, melly alatt akárkit felelőség kikerülése mellett megbecsületlenül lehet, fedi, erre támaszkodva az érintett bukott párt maroknyi emberei közül valaki a Pesti Hírlap 583dik számában tudósítást is beküldött, benne azt említvén, hogy feltűnt, mikint egy bár nem legnagyobb járásban az egy évi és mult esztendőről ebben foglalt évnegyedi tiszti fuvarozások 5120 pengő ftot tesznek, és hogy azon székéből, honnan leginkább figyelemzetést vární feljogosítva lennénk, ezen feltűnés megtegettetett; mire szolgáljon válaszul, hogy a mindent elferdítíni szerető névtelen közlő ezt légből merítette, mert a feltűnőséget senki sem mentegeté, hanem inkább a végzés, miszerint a tiszti fuvarozásokról kiadott nyugtatványok megvizsgáltásának eredménye jövő közgyűlés elibe terjesztessék, kimondatott, ez tehát ön- agya-szülte koholmány. Az elégett B. mezőváros adózóinak más helységi adózók által szorgalmazott felségítésére nézve feleletül elég azon maga a közlő által felhívott végzés, miszerint a kijelölt helységeik önkényes fuvar-segedelmzésre szólítottanak föl. A megyei pécsetét illetőleg, szinte fonakul adta elő a dolgot közlő, mivel még a már most elhunyt 's mélyen gyászolt másod alispán G. K. betegsége alatt a pécsetét egy táblabíró évszónes bizonyosság által tőle átvettén, törvény értelmében szükséges esetére használat végett bepecsételték a megyei levéltárba téteték. Végre a közlő szerint figyelmet gerjesztő helyettesítésekről bizonyos az, hogy a nem systematicus volt középpontú szolgabíró, mostani aladószerű hivatalát nemcsak magára vállalta, de már tetteleg is köréhez tartozó köteleességét teljesíti, ugy szinte V. M. mostani középponti szolgabírói tisztében hivataloskodik; — a meghalt másod alispán helyébe Ocskay Rudolf főbíró, annak előmozdításával pedig Zelenay Gida albiró, főbírónak helyettesítették, kiket ugy tuda választani a finom tapintatu főispán, hogy a közbizalom bennök szponstosul. Ha ezen többek kívánataira irt észrevételek be-küldőinek nevét tudni ohajtana a magát nevezendő közlő, azzal akár mikor szolgálni kész dec. 13án 1845.

BUDAPESTI HIRHARANG. Pest város bevétele, előleges tervezés szerint, jövő 1846ban 229,433 ft 27 krra menend, melly összegből kövezésre 57,411 ft, csatornákra 42,652 ft, új utakra 12,000 ft, utjavításra 8500 ft, töltések-re 11,400 ft fog fordítatni. E néhány adatból is láthatni, hogy a kényelem nagyobbitására csakugyan nem kevés történik, 's csak a jövedelem csekélységének tulajdoníthatni, hogy min'ten követelés nem teljesíthetők. — Épen bevételről és kiadásokról levén szó, megemlítjük, hogy e napokban bizonyos társulat költségvetése akadt kezünkbe, melly kártyára, tekeasztalra 's egyéb játékszerekre 1011 forintot tervez, jótékony czélok előmozdítására pedig 42 forintot. — Ezen jótékonyági szellemnek tulajdonítható nagy részben az is, hogy mult héten a nemzeti színház, két jótékony előadás alkalmával, annyira irtes volt, miszerint a napi költségek is csak alig födözthetők. Egyébiránt meg kell vallanunk, mikép az előadások is ugy voltak választva, hogy nem annyira a fizetés, mint a jelenlét vált valódi áldozattá. Vagy ne ajánlkozzék a nemzeti színház illy előadásokra, vagy ne riaszsa vissza a közönséget rosszul választott darabok által.

Nemzeti szimp- szemponthól is épen előadás pokrócot föl tudjuk, hogy nyi bizonyos, kedve kelle jelenlétében azoknak kény delmességhez igen szomorú szegény színés hogy legalább budai tanács í házat, ha elfo hogy e czélra kívánatos, ho zonyos társas ur igt szóla chivell is azt ezt jövegye me Machiavelli is ryk illy politik bizonyosan me kritikai folyóir cím alatt, 's igen különös valamely jó v onlókkal lép erjökkel gy egészre csak panaszkodhat ráló, mint az szülőben, me tanokat leront lenül ostorozn megalakult, 's tíz mázsa 12k tani. A szűksé a szokott társ nap óta Budap dőlésről is dűlen hitelen egypárszor me lenleg egy de ügye bizonyo azért örvendü gyűlési kezdé általanos jölé rtkben annyis szok alkalmas hallgatóságra

NAGYBR

sem volt meg megalakulhat deit lenni a Russel lenné

Egy néme

leg pillant vi latot parliam vényes hót d hal meg term parliametekc alatt csak h György urak

sodik király 's csak öt pa négy tartott tek közt kor liament) cziv well által 1678ig, az

Victoria, par vezve, mert választatott midőn Melb

kor át a gy szétosztatás öt évig kelle választási me gyarpult-e egyensúlyba

19én megye járt az elő A toryk má

alsóházban a whigrefor alig lerázott tizennyolc

tatta, hogy mikép az Il san támasz

Budán, de

Bécsben, de

Kassán, de

Vi. opera

Dec. 29kén

D. áma 5 ft

Nemzeti színpadunkat szőnyeggel vonák be, mi egészségi szempontból is hasznos; egy művész mindazáltal nem rég épen előadás előtt oda nyilatkozott, hogy nem lép föl, ha a pokrócot föl nem szedik, mert ez hangját enyeli. Mi nem tudjuk, hogy valóban enyeli-e a pokróc a hangot, de annyira bizonyos, hogy a rendezőségnek nyomban engedelmessé kellene kenne szoktatnia. — A budai német színház igen szomorú állapotban van, az igazgató megbukott, 's a szegény színészek most két hétig saját rovásukra játszanak, hogy legalább néhány forintnyi utiköltséghez juthassanak. A budai tanács örömet magyar társaságnak engedte át színházát, ha elfogadható vállalkozó találkoznék, 's beszélnek, hogy a czéla részvényes társaság van keletkezében, 's igen kívánatos, hogy ez mielőbb megvalósuljon. — Minap bizonyos társaságban politikai vita folyt, mely közben egy ur így szóla: „Tökéletesen helyeslem ön állítását, Machiavelli is azt mondja.“ Erre egy vérmes magyar politikus azt jegyezte meg: „Ugy hiszem, hogy a mult országgyűlésen Machiavelli is ajánlva volt — indigenának? — Ha az angol toryk illy politikussal dicsekedhetnének, ugy Peel ministersége bizonyosan nem bukkot volna meg! — A Kisfaludy-társaság kritikai folyóiratot készült megindítani „Szépirodalmi szemle“ czim alatt, 's így bírálatunk már elég lesz mindenütt, mert igen különös az nálunk magyaroknál, hogy mihelyt valaki valamely jó vagy keserű eszmét megpendít, mindjárt hasonlókval lépnek fel fölben, a helyett, hogy az egyet egész erejükkel gyámolítják, 's az illy eldarabolások azután az egészre csak kártékonyan hatnak. Eddig kritika hiánya miatt panaszkodhattunk, most ellenben talán majd több lesz a bíráló, mint az író. Egyébiránt „Kritikai ellenőr“ is van közlőben, mely minden bírálatot bírálat alá veend 's a tév-tanokat lerontandja, a részrehajló bírálokat pedig kíméletlenül ostromozni fogja. — Budán az „Olcso-hus“-társaság már megalakult, 's annyira szaporodott, hogy naponkint mintegy tíz mázsa 12 krajczáros teljes mértékű és jó húst fog fogyasztani. A szűkség annyira érezhető Budán, hogy ez évben még a szokott társasági táncvigalmak is elmaradnak. — Néhány nap óta Budapestben igen kalandos hírek keringnek párisi zendülésről és mindenféle felforgatásokról, melyek azonban minden hitelességet nélkülöznek 's rendszeren minden évben egypárszor megújulni szoktak. — A Jeles Bihar-banda jelenleg egy derék hites ügyvéd igazgatása alatt áll, és így ügye bizonyosan jó lábon fog állani. Mi ennek különösen azért örvendünk, mert ez világosan tanúsítja, hogy a perak ügyüriúli kezdnek hazánkban, ez pedig világos előzmenye az általános jólétnek. — Az ingyen hangversenyek magánkörökben annyira szaporodnak Budapestben, hogy időben művészek alkalmasint csak külön jutalomhirdetés mellett fognak hallgatóságra szert tehetni. —

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. Az új ministerium még dec. 18án sem volt megalakulva; tisztán whig cabinet nehezen is fog megalakulhatni; a hírlapok javaslatai között tulnyomó kezdett lenni a vegyes ministerium kívánsága, melyben Peel és Russel lennének a vezetők.

Egy német lap a ministeri crisis tekintetéből következőleg pillant vissza a mult időkre: Az 1841 jun. 22. felszólított parlament 1837 nov. 15én jött volt össze; tehát a törvényes hét év helyett négy évet sem élt. Parlament ritkán hal meg természetes halállal; 1715. óta, mióta t. i. hét éves parlamentek hoztak szokásba, 1815ig, tehát egy század alatt csak hétszer élt a parlament tovább hat esztendővel. II. György uralkodása e tekintetben legesendesebb volt. A második király a hannoveri házból 33 esztendőig ült a trónon, 's csak öt parlamentje volt az egész idő alatt, 's ezek közül négy tartott hat évnél tovább. Leghosszabb életet a parlamentek közt koránsem az élt, mely a történetben „hosszu parlament“ czimet nyert, 's mely 1640ben gyűlvén össze, Cromwell által 1653ban oszlatott szét, hanem az, mely a Stuartok visszahelyezése után 1661 maj. 8. nyitott meg; ez 1678ig, azaz 17 évig tartott. Az 1841ben felszólított első Victoria-parlament előtt a Peel-parlament volt, ekép nevezte, mert a rövid tory-kormány alatt hivatott össze és választott. 1834 nov. 15én IV. Vilmos hajtalmát követte, midőn Melbourne cabinetet elbocsátotta. Wellington vette ekkor át a gyeplo, Peel Romából visszahivatott; dec. 30án azotaszlatása határozatott a parlamentnek, melynek még öt évig kellett volna tartani; 1835 jan. hóba esett a nagy választási mozgalom, (az 1841nek előképe) megmutatandó, gyarapult-e erejében a conservatismus, vagy pedig csak egyensúlyban áll, mint addig, a reformszellemmel; és febr. 19én megnyitott az új parlament. A Peel parlament mindjárt az előkiválasztásnál megmutatta, hogy nevet visszaveti. A toryk már apr. 8án megverettek; Peel-lelépott, mert az alsóházban csak 258 szavazatot nyert 285 ellen. Ez idő óta a whigreformerek uralkodtak. IV. Vilmos mazára szedte az alig lerázott igát 's azt haláláig, (1837 jun. 20.) viselte. A tizenhét éves királyné mindjárt első fellépésénél megmutatta, hogy több rokonszenvvel viseltetik a whigek iránt, mikép az III. György munkájától várható is volt. Bizodalmosan támaszkodék a Melbourne-Russel ministeriumra. A con-

servatíveknek mindamellert mégis sikerült, az első, 1837i Juliusban választott Victoria-parlamentbe angol követek tory többséget küldeni. A 658 törvényhozók végső névjegyzéke 346 reformert és csak 312 conservatívot nyújtott. A whig cabinet tehát 34 szavazattal álló többséget egyedül O'Connell katolikusának köszönhető, bizonyára egészen új tuncmény Anglia történetében a reformatio óta. Mi 1837ben gyantitott, valósult az 1837—1841 években. Még soha, mióta a korona ministerek által gyakorló hatalmát, nem valották meg jobban, hogy cabinet csak szenvedőlegesen eljárás által tarthatja fen magát, 's öszedől, mihelyt cselekedni kezd. Hét országgyűlés folyt le a Melbourne-Russel ministerium alatt, a nélkül hogy a rendszabály, melynek igérése által a kormányra jutott, megtestesült volna. Appropriatiot, azaz a protestans egyházi birtok megrövidíté-et Irlandban, tehát ha az elvet nem tekintjük, igen második rendű fontosságú tárgyat, akartak a whigek keresztülvinni, 's azt tenni nem voltak képesek. Az anglicanismus, melyhez tartoztak, mellyet gyengíteni akartak, felulmulta erejüket és telenségre kárhoztatta őket. Tisztán politikai kormányrendszabályokat sem vihattak ki. 1839i majusban a Melbourne-Russel ministerium a Jamaica-ből mellett csaknem megbukott. Csak öt szavazatot (294: 259) nyervén az alsóházban, visszavonult 's Victoria-nak Peelhez kellett fordulnia. De hallatlan dolog történt. A büszke Albion meghajolt a camarilla alatt. Melbourne nem restelte csökkent méltósággal is újra elfoglalni az alig elhagyott helyet. Azonban az ingadozó alapon nem lehet szilárd épületet emelni. A whigminisiterk csakhamar meggyőződtek, mily alkalmatlan az O'Connellisták és radicalokkal való szövetség. Peel phalanxa, a nagy tory kevesbég az alsóházban köfalképen állott, és a tory többség a lordoknál, Wellington és Lyndhurst vezérlete alatt, készen állott bármilly, tetszésére nem levő rendszabályt visszalökni. A pártok egyensulya mellett az egyik házbán, és a másik háznak nyílt ellenségeskedése mellett kétségkívül már 1839-ben történt volna hivatkozás a nemzetre, ha az 1840ben megért keleti kérdés elintézése a figyelmet a belviszályokról el nem fordította volna. Mihelyt azonban az ozman zavarak elintéztettek, és az ingerültség, mely a jul. 15ei szerződés szuleménye volt, alábbszállt, visszatértek a belső meghasonlás symptomái is; és midőn végre a ministerek; a szorongató pénzüszükségben segítőndők, azt hallatták, hogy a toryk szemefenyét, a gabna-egyedáruságot akarják megtámadni, csordultig megtelt a conservatívok haragja, 's 1841 jun. 3. a ministeriumtól a képviselők házában a bizodalom egy szavazati többséggel (312: 311) megtagadtatt. Innen túl Peel cabinetének története kezdődik, mellyet egy különös cikikben adandunk elő. A végső eredmény ez: a Melbourne-Russel ministeriumot 1841ben tory igazgatás a gabnatörvények mellett, a Peel-Wellington ministeriumot 1845ben Whig igazgatás a gabnatörvények ellen mozdította el.

A dublini repealegyet dec 15kei heti ülésében O'Connell az ir munkások szomorú állapotára és a közelgő éhségre mutatva, mely alkalmasint már jövő januárban be fogna következni, a ministerium lépéséről szólott, 's azt a gondviselés művének nevezte, mert ama ministerium csak kényszerítő biliek iránt tudott megegyezni, de nem a nép élmezése iránt. Mit kell már most tennünk? kérde. Csatlakoznunk kell azon ministerhez, ki a népnek kenyeret akar szerezni; kezét kell fognunk az angol nemzetel, mely a gabnatörvényeket eltörölni törekszik. Részemről, én Cobden, Bright és Russel loddal dolgozandom. Miért ne támogatnók a gabnatörvények eltörölését? Talán a napszámot emelik? Koránsem, a földnek áféréket adnak és egyáltalán kárhoztatnak. Ellenségnék neve, és minden embert, ki Cobden és Brightet az angol oligarchia ellen nem támogatja. Igen, Irland igazság, oleső élelem és az ehezök etetése mellett van. Ezért csep időig sem késkedem az új kormányt pártolni. A mit tőle kérek, először az, hogy a vasuti választmányok Dublinban és ne Londonban üljenek össze. Ez országunkba fel milliót hozand. Továbbá, hogy minden elmozdított tisztviselő, engem kivéve, újra alkalmaztassék. Továbbá, pénzt kérek a kormányt a vasutakra szükséges befizetéseket, és az így begyűlendő pénzt 1 petre adja kölcsön. Ez csaknem az egész dublini lakosságnak foglalkozást adna. Egyébiránt ama pénzt csak kölcsön kérem. Ez tervem, 's azt az új ministeriumnak nyomtatékosan javaslandom. Wellingtontól semmi jó nem volna remélhető, de Russel lordtól minden jót várok, 's remélem, hogy őt mindebben a királyné is elősegíteni fogja, mit neki jövő nyáron az ir nemzet örömirádása köszönend meg. Ennyit a legelső rendszabályokról; Russellől én még sokkal többet várok, u. m. a bírlők viszonyainak törvényes megállapítását, és egyenlő választási és helyhatósági jogokat Angliával.

NÉMETALFÖLD. Antwerpen, dec. 14. Tegnapelőtt a börze idejében egy galamb érkezett meg hozzánk Angliából és sir Robert Peel leköszönésének híré hozta meg. Elgondolható, mily roppant hatást gyakorolt. Iten átlátják teljes fontosságát a gabnatörvények eltörölésének Anglia iparára 's ennek a szárazföld iparára való hatására nézve. Anglia nem sokára egyetlen város leend, melyben a királyság bármelylyik részere pár óra alatt lehetend eljutni. Egész Aglia egy nagy gyárváros, mely csak az által, hogy a nemesség a kenyer egyedáruságát bírja, ad létet a földművelésnek. Ha a

gabnatörvények eltöröltenek, Nagybritannia és Irland földei kertekké alakulandnak át, 's Amerika lesz angol vetésföldde. A gabnatörvények eltörölése Angliát és Amerikát csaknem olly közel hozza egymáshoz, mint az elválás előtt voltak, 's a belga és német ipart szűkségkép kiszorítandja az új világ piacáról. Nem egy könnyen lesznek ugyan eltörölve a gabnatörvények, azonban hogy ez nem sokára meg fog történni bizonyos. Hogy ezáltal Anglia az europai szárazföldet újra tetemesen maga után hagyandja, szinte nem szenved kétségget. Mert először, Anglia az új pályán már nagy előlépéseket fog tenni, mielőtt kivált Nemetszágban csak elegendőképen meg is gondolnák, jó volna-e a hazát az angol kelmék árja ellen védelmezni, és másodsor, mert az angolok természetöküél fogva vállalkozóbbak minden szárazföldi vetélytársaiknál, talán csak a hanzákat véve ki. Torlójék csak el Angliában a gabnatörvényt, 's meglátandjuk, mennyire menendnek a szárazföld gyárnokai az angolok ellenében. Még mielőtt emezek kiesdálkozának magokat, Anglia már kereskedési és hajózási szerződést fog kötni Északamerikával, ml mellett a német vámszövetség néző leand. 'stb.

SCHWEIZ. Waadt canton nagytanácsa azon reformatus papoknak, kik leköszönésüket vissza nem vonták, megparancsolá, hogy dec. 15ig fárakát elhagyják; ezek egyszersmind a lelkészek sorából is kitoröltettek. — Miután az országának 140 ref. eklésiája és már csak 93 papja van, a statustanács e 149 eklésiából 87et csinált. Waadtban a restaurált liberális kormány rettegetetéshez folyamodik.

NEMETORSZÁG. A badeni másodkamarában dec. 15. Zittel követ (ettenheimi lelkész) illy indítványt tett: „Ezeket előrebocsátva, felkérem önöket uraim, következők határozására: 1) Kéréssek meg alázatos feliratban a nagyherceg ő királyi fonsége, hogy a törvényhozás útján az alkotmány és az egyházfenségi 1803i rendelmény határozatai, mellyek a lakosok teljes és egyenlő statuspolgári jogélvezését bizonyos keresztényi felekezetekre szoríjják, eltöröltesenek, ellenben a szabad egyházi egyesületi és a szabad 's nyilvános istentiszteleti jog az ország minden lakosaira, mennyiből nyílvánított vallási elveik a köz polzári köteleességekbe nem utközűek, vagy őket ezek teljesítésében nem hátráltatják, kimondassék, egyedül olly korlátozással, mely szükségkép a status felügyelési jogából foly; vagy legalább, hogy a szabad egyesületi és istentiszteleti jog a keresztény hitet követőkre nézve állapítassék meg. 2) Hogy legközelebb, még pedig még az országgyűlés folyamata alatt, a német-katolikusok viszonyai Badenben akép rendeztessenek, misorint nekik Badenben egyháziilag megalakulni, már létező vagy még létrejövendő községe nek a szabad és nyilvános ajatoskodást gyakorolni megengedtesse, ugyhogy ezek taja a többi keresztény felekezetekkel tökéletesen egyenlő polgári jogokat biztosítva nyerjenek, és vallási viszonyait a hivataloképesség, egyházi oktatás 's. b. iránt megállapításassanak. Uraim! méltassák gondos megfontolásra a javaslataimat. Nem szétválasztás, hanem egyesítés végett szólám önökhöz. Mi mindnyájan ohajtjuk azon időt — 's az eljövend, midőn mi már nem leszünk — mellyben nem lesz többé protestansok és katolikusok, vegyes házasságok, vallási ellenségeskedésekről szó hazánkban, mert át fogják látni az emberek, hogy valóságos nem, és csak vallástalan ellenségeskedés létezhetik. Akkor csodálkozva és szánakozva emlékezendek arra, mikép a német nemzet, sok, de sok ideig volt szétszaggatva és gyengítve vallása miatt. Másfél ezred évig siker nélkül keresztény vallási nyugalmát, vallási egységet a kereszténység a vallásnépszerűsítés útján. Térjünk le ez utról. Csak egy ösvény vezet ama czél felé, a vallási szabadság ösvénye. Segítek azt megtörni, uraim!“ Az indítvány: sok követ, bár némelyek nem egész terjedelmében, magáéval tette. A kormány részén Nebenius statustanácsnok csupán azt véltö nyilatkozatandónak, hogy a kormány a katolikus dissidensek ügyében csak kötelesege és törvény szerinti járt el. A kamará aztán Bassermann követ javaslataira az indítványt kinyomatni és a kamarai osztályokba utatni határozá.

TÖRÖKORSZÁG. Beyrut, nov. 26. A törökök még mindig a lefegyverzéssel foglalkoznak. Miután a druzok, matualik és átaljan a mozlimek fegyvereiket megtartották, az egész rendszabály csak a keresztények ellen látszik intézettnek lenni. Sőt a druz főnökök a kereszténység lefegyverzésével bízotván meg, ezeknek megyéikben poryázva nagy kicsonapongásokat visznek véghez. Midőn a Dsettell-Besare lakosai a Gazir, Zahle és Deir-el-Kamarban véreiken elkövetett kegyetlenségeket látták, ellenszégültek, a török katonaságnak syriai Tripolis mellett f. k. ö. megyéjökbe nyomulni nem engedték; száma mintegy 3—4000en vannak. Minden fegyveres keresztények, kik Zahle, Deir-el-Kamar, Sull és más helyekről menekültek, köztök vannak és halálig vándorlik magokat. Namik pasa alkudozni akart velök; őx minden feltételt visszalöknek, míg a török seregek hazájokból el nem távoznak. Mindenki Mehemed Ali kormányát ohajtja vissza, és senki nem képes a közönységet megfogni, mellyel az europai hatalmasságok a törökök iszonyatoskodását és a syriai keresztény lakosság kiirtását szemlelik.

Gr. Dessowffy Emil vezérlete mellett szervezett Szentvay József.
(Szervezőbizottság) szállítás urteleza Herrátház 4602. sz. 1. sz.)

Lotteria-húszadok.
Budán, dec. 24kén: 22 90. 70 20. 15.
Bécsben, dec. 17kén: 15 4. 47 68. 3.
Kassán, dec. 6kán: 36. 89. 58. 20 56

Nemzeti színház.
Dec. 28kán (Vasárnap): A' négy Haymonfl.
Vi. opera
Dec. 29kén (Fáncsy jutalmára először) Ruy Blas.
Dáma 5 felv. írta Hugo Viktor, ford. Nagy Ign.

Gabonaár váltó garasokban.

	Tisztábbra	Köszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukerica
dec. 23 (pesti m.)	220—255	190—194	142—155	—110—	83—88	105—110
„ 20. (poz. m.)	125—140	91 40	—	45 50	45—47	45 50
„ 5. „	92 124	60 77	—	74 —	49 —	44 —
„ 6. „	120 153	103 113	99 100	52—53	—40—	—53 —
„ 11. „	155 223	132 150	124 152	86 104	50 78	84 100
„ 19. „	194 206	—	—147—154	98 102	62 64	—
„ 23. „	170—193	—	—140	92—100	66—70	95—102
„ 17. „	170—175	165—170	125—130	78 — 80	48 50	78 — 80

Statuspaprosok és részvények arkelete.

	Bees, dec. 24kén 5 pcent. st. kót. 111 1/2 ft p.
4 pcent. st. kót. 101 ft.	3 pcent. st. kót. 76 1/2 ft.
1839ki (50 ft) 80 1/2 ft.	1839ki (250 ft) 31 6/7 ft.
1614 ft. Pestl törépp. vasut (100 ft) 105 1/2 ft.	Nagy-szombati (100 ft) — ft.
100 ft. — ft.	Pesti lánchíd-részvény (500 ft.) — ft.
— ft.	Gőzhajó-részv. (500 ft.) 690 ft.
— ft.	Eszterházy-sorsjegy 56 1/2 ft p. p.
— ft.	Dunavízállás.

Budán dec. 27kén 8 ór. regg. 8' 30" 0' 0" fölött

HIVATALOS TUDOSÍTÁSOK.

1348) Birói árverés. (1, 3)

A' pesti tek. e. b. váltótörvényszék végzése következtében 1846. évi január 5-kén, és szükség esetében a következő nap, az az útvásár-téren fekvő Urményi-házban különböző gyapjú-szővetek, u. m. posztók, 's egyéb felső-öltöny 's nadrág-kelmék, a' szokott délelőtti 's délutáni órákban el fog-nak árvereztetni. **Ilén Antal** végrehajtó.

1350) Hirdetés. (3, 3)

A' főméltóság magyar kir. udvari kamara rendelkezéséből közhírré tétetik, hogy jövő évi Januarius 20-ikán a' marmarosí kam. igazgatóság épületében következő gabona mennyiségek beszállításra fog nyilvános árverésre kitétetni, és a' legkisebb árt kívánóknak szállítás végeztet átengedtetni.

A' beszállítandó gabonának mennyisége, e' következő: és pedig:

Table with columns for location (Szigetre, Visora, Bustyaházára, Buftyaházára, Visora, Király-Mezőre) and quantity (11200, 1200, 2000, 300, 1400, 1000, 2700, 1000, 4000, 5000) in measures.

A' köztendő szerződéssel megállapítandó gabona mennyiségnek fele 1846. utolsó aprillig, az erdő-számtartól hivatalokra nézve pedig utolsó Juniusig, másik fele pedig műhatáran szeptember 15-kén 1846-ik helyre szállítandó lesz; mi mellett még föfeltehető tétetik, hogy a' gabona átad sánál minden pozsonyi mérő a' buzánál 80, rozsánál 78, kukoricánál 80 fontot legalább is nyomjon.

A' kiknek tehát ezen gabona szállítástokat magokra vállalni kedvük volna, ezenel felszólítatnak, a' mondott napra Szigeten a' marmarosí kir. kam. igazgatóság épületében, délelőtti 9 óráig vagy személyesen vagy törvényes hatalmazatjuk és képviselőik által megjelenni, vagy írott 1% készpénzből vagy statustötelevényekből álló bánatpénzzel ellátott bejelentést ajánlataikat legfőbb jövő évi Januarius 19-ik estelg azon meghatározott nyilatkozattal benyújtani, hogy az árverési feltételek és előre is tökéletesen alávetik magokat. — A' személyesen vagy törvényes hatalmazott és képviselő által megjelendő, a' most említett 10% bánatpénzt jövő évi január 19-ik napján a' szigeti kir. tisztartáságnál nyugtatvány mellett letétehetik, a' nyugtatványt az árverési közzététtségnek az árverés napján előutaván, még az is észrevéteket; hogy azok a' felek, melyek ajánlataikat írásban adják le, egy-szersmind pedig személyesen is megakarnak az árcsökkenésen jelenni, az illető k. kincstári pénztárnak e' betét bánatpénzről szóló eredeti bizonyítványát a' pecsét alatt benyújtott ajánlathoz kapcsolják, a' szóvali árcsökkenésnél pedig csak meghitelesített másolatban tartoznak az említett bizonyítványt előmutatni.

Az árverés és kötelezvény közelebbi feltételei mint a' m. kir. udv. kincstár. számvétségégnél Budán, a' marmarosí kir. kam. igazgatóságnál Szigeten napokint olvashatók. Budán, dec. 13-án 1845.

215) Pintér Ferenc 's neje elleni csódpér. (3, 3)

Határnap január 9-ike 1846. 38491. Borsod vármegye első alispánja jelentése szerint, vagyon bukott miskolczi lésőmester Pintér Ferenc 's Hámor Magnóina hitesek ellen Miskolcz mezővárosi tanácsa által csódp határo t. t. v. 's az illető hitelezők megjelenésére 1846-ik évi január 9-ike határnapul tüzetvén ki, ugyanez szokott mód-szerint kihirdetett 's ideigleni tömeggondnoknak Pásztor Sámuel, perügyelőnek pedig Farkas Károly hités ügyvéd nevezettek. Költ Mindszent hó 21-ikén 1845.

271) Özvegy Volly Antalné elleni csódpér. (2, 3)

Határnap január 7, 8 's 9-ike 1846. 43279. Szabadka város tanácsának felírása szerint, Volly Antal elhunyt könyvkötő hátramaradt özvegye született Gohl Anna ellen csódp határozatván, az illető hitelezők megjelenési határnapja 1846. Januarius 7, 8, 's 9-ike tüzetvén ki, ideiglenes tömeggondnokká Mátskovic József tanácsnok, perügy-
elő pedig Lénhard Mathé tisztí főügyész nevezettek. Mi is kebszerzte kihirdetettük. Költ Szent András hó 23-ikén 1845.

279) Néhai Avramovics Tódor elleni csódpér. (2, 3)

Határnap január 7-ike 1846. 43439. Temes vármegye csódtörvényszéke jelentvén: hogy néhai Avramovics Tódor Feregház helységi volt ő hűv lélkés hitelezőinek megjelenésére 1846. évi január 7-ik napja tüzetvén ki határ-
időül, és ideigleni tömeggondnokká Maerly Károly adalozdó, perügyelő pedig Turi Samu hités ügyész nevezettek, ugyanez kihirdetettük. Költ Sz. András hó 23-ikén 1845.

221) Kötelezvények iránti felszólítás. (3, 3)

39292. Sopron városa tanácsa néhai Krausz Tobiasz örökösinek folyamodása köve kezében, bizonyos 1771. évi november 21-ikén kiskorú Krausz Keresztély részbe 400 ftos kiadót, s ugyan-
azon év november 2-ikén Krausz Tobiasz és Rozina mint adósok, és Krausz Tobiasz mint közös elen betáblázott 's e' kötelezvény megsemmisítése végett kiírtott f. évi szeptember 29-ik számú kiadót egy évi 's napi határidőt országzerte azon hozzáadással kihirdetett ki, hogy, ha annak helyfolytatás megát az illető bírósok nem jelentené, az érintett kötelezvény kitáblázatni, 's megsemmisítetl fog ugyanez szokott mód-szerint kihirdetettük. Költ Mindszent hó 23-ikén 1845.

136) Váltókötelezvény-megsemmisítés. (2, 3)

32171. Pest város tanácsa Deák János folyamodása következtében, a' folyamodót követelőleg, Jámbergy Ferenc 's 's ívetés pedig szenedőleg illető 589 v. ftos szótó váltó kötelezvény, melyre 1845-ik május 20-ikén bírói elmarasztalás is vezetett, 's melyre már szinte 375 v. ft fizetett is, miután minden tésen elővédt volna, megsemmisítése végett országzerte kihirdetett ki, 's ennélfogva ugyanez közhírré tétetik. Költ Sz. Mihály hó 23-ikén 1845.

1341) Csódpér. (2, 3)

A' nagyméltóság kir magyar helytartó tanács f. 1846. évi karácsonhó 2-ik napján 43744. sz. alatt kell k. intézménye folytán kihirdetett, hogy ő császári kir. apostoli felsége legkegyelmesebb parancsa szerint Pest szabad kir. városban létesülendő ipartanoda mellé ezer — ezer p. forintnyi lize-
tessel, mely minden tízedik évi hű szolgáló után száz p. forinttal gyarapítani fog, kegyelmesen rend-
szerezett több három tanító-állomásra a' pesti kir. egyetem bölcsészeti kara előtt írásban és szóval tartandó pályazata jövő 1846. évi május hó 1-ikére tüzetvén ki határnapul, miként e' három ipartanoda tanácsok az egyik tanító a' kézműtani 's gazdasági osztályban: a' természettan a' gazdasági osztályban: a' mezőgazdaságot 's szinte ott: az urbéri törvények elemzését, ugy az erdők fenntartása — 's a' mező rendőrség szabályait' végre a' kereskedelmi osztályban: a' váltófogót. A' másik tanító a' vegytant és kézműtani gyakorlati kísérleteket. A' harmadik tanító pedig a' gazdasági kézműtani osztályban: a' polgári 's vízi építészettant' nemkülönbön: a' rajzoló földmérést mind a' gazdaságra, mind pedig a' kézművészetre készülőknek adandja elő. Költ Budán dec. 23-án 1845.

1345) Csütörtökön január 1-jén első zenepróba (1, 2)

fog az ujon és fényesen butorozott redoutelermekben tartatni. Kezdeté délutáni 3 óra után. — Belépti díj 20 kr. pengőben.

1336) Hirdetmény. (3, 3)

A' helybeli takarékpénztár alulit igazgatósága tisztelettel jelenti, hogy ez két főképzéstart és pedig az egyiket Tatában Czink Antal, a' másikat Érsekújváron Conlogner Ferdinand uraknál állított fel, 's hogy ezek 1846-ik évi január 15-ik napján lépénderk életbe; ennélfogva a' t. c. közönségnek tudtára adatik, hogy történéhöz b' teteleiket ezen naptól kezdve fenirt uraknak a' mi ke-
zességünk mellet ábizhatják, a' klanél pontos elfogadásra 's az illető oklevelek megnyerésére szá-
mlíhatnak. Ep uy elfogadandnak fentisztelt urak bérmentes pénzo folyamodásokat is, melyeket az igaz-
gatóságnak hivatasos megvizsgálás végett előbe terjesztend ok.
Egy uttal van szerencsénk jelenteni, hogy papillaris bizosttók mellett akármikor 2—20000 ftig mórő öszit két-közöndözhetünk, miokért pénztkeresők bérmentes levelek mellett egyene-en alulit igaz-
gat ságnit jelensék magokat. Pest 's környékeira nézvest, pénz felvételket — Stel-hardt Antal ur Pesten, várossháztól „gőzhajóhoz” cizmzett fűzerárus — szivességből felvált, kivel is bérmentes levelek által értekezni méltoztasék. Költ Komáromtan decenber 15-én 1845.
A' komáromi takarékpénztár nevében Vaszójat Seherz József igazgató.

1345) Váltótörvényszéki hirdetmény. (1, 3)

Dobal István, kinek jelenlegi hol tartózkodása nem tudatik, az ellene Lobmayer J. M. 's társa-
sága által indított 400 váltó ftos ügynek tárgyalására, 1846. évi Januarius 15-kén napján, az alulit váltótörvényszék előtt jelenjen meg; meg nem jelenése esetére gondnokul váltóügyvéd Dobray Jozsef van kinevezve. Költ Debreczenben a' kir. váltótörvényszéknek 1845. évi dec. 11-kén tartott üléséből.

1325) Váltótörvényszéki idezés. (3, 3)

Gehrer József pesti német-színháznál volt tenorista, kinek lakhelye nem tudatik, az ellene Veredy Károly által 30 p. ft. iránt indított váltóügy tárgyalására 1846. január 9-kén reggeli 9 órakor e' váltótörvényszék előtt jelenjen meg. Mely határidőben ha meg nem jelenne a' H. r. 214. §-a értel-
mében gondnokul Andrássy János kineveztetik. Költ Pesten a' kir. e. b. váltótörvényszék 1845-ik évi december 9-ikén tartott üléséből.

132) Csódpér. (3, 3)

A' nagyméltóság magyar kir. udvari kincstár 1845-ik évi december 10-kén 47,199. szám alatt költ kegyes reuetevénye következtében, Arnold Antal halála által me.üült észeki építész-segédi állom-
ás betöltése iránt, a' csódpér határnapja 1846. évi Januarius 31-ikére tüzetik ki.
Azon egyécek tehát, kik ezen állomásra — mellyel 400 p. ftnyi évi járulék, 60 ft. lak-bér, 40 ft. lroszer-váltás, 's a' 10-ik osztálybeli napidíjak összekapcsolvak — alkalmasoknak érzik magokat, eddigi szolgálójokról, az építkezés minden ágában levő elméleti 's gyakorlati járatoságukról, 's a' hazában dívató nyelv-ismeretétl szótó bizonyítványokkal ellátott folyamodványukat, az okvetlen szükséges mértőki oklevél kimutatásával, a' fent kitűzött határnapig közzveten a' királyi építész főigargatósághoz benyújtani lgyekezenek.
A' magyar kir. építész főigargatóság által. Budán 1845. évi dec. 16-kán.

194) Nemes Beniczky Lajos elleni csódpér. (3, 3)

Határnap január 7-ike 1846. 36928. Zólyom vármegye törvényszékének jelentése szerint, nemes Beniczky Lajos ellen rendelt csódpérből megjelenés határnapja jövő 1846. évi január 7-ikére tüzetvén ki 's perügyelővé Hudoba János főügyész, tömeggondnokká pedig Rutkay István főügyész nevezetvén; ugyanez kihirdetettük. Költ Mindszent hó 7-ikén 1845.

206) Guthard Jakob elleni csódpér. (3, 3)

Határnap január 7-ike 1846. 37978. Veszprém megye első alispánjának felírása szerint, Veszprém város tanácsa által Guthard Jakob zsidó ellen rendelt csódpérben az illető hitelezők megjelenésére 1846. évi január 7-ike tüzetvén ki, ideigleni tömeggondnokká Segesdy Sándor, perügyelő pedig Csirke Károly hités ügyvéd nevezettek. Ugyanez kebszerzte kihirdetettük. Költ Mindszent hó 14-ikén 1845.

228) Fritz Antal elleni csódpér. (3, 3)

Határnap január 19-ike 1846. 39905. Pest városi tanácsa felírása szerint, Fritz Antal, helyből kereskedő ellen, rendelt csódpérben az illető hitelezők megjelenési határnapja 1846-ik Jan. 19-ikére tüzetvén ki, tömeggond-
nokká Halbauer és Rösner, perügyelővé pedig Ráth Károly hités ügyvéd nevezettek. Mi is ezenel közhírré tétetik. Költ Mindszent hó 28-án 1845.

56) Kötelezvény-megsemmisítés. (3, 3)

26338. Szepes vármegye Raisz György folyamodása következtében, 1844. évi sept. 1-jén kelt 200 és 400 p. forintól szótó, folyamodó öcsösét néhai Raisz Ágostont szenedőleg, a' Szepesi káptalan pedig kereselőg illető két rendbeli kötelezvénynek, miután 1833-ik évben ugyanazon somkák-
ról kiadott más kötelezvényekkel kiváltották 's történetesen elvédték, megsemmisítését országzerte kihirdetett ki, 's ennélfogva a' kérdéses kötelezvények megsemmisítése közhírré tétetik. Költ Sz. Jakob hó 16-ikén 1845.

259) Klein Izrael elleni csódpér. (2, 3)

Határnap január 9-ike 1846. 42526. Bihar megye csódtörvényszékének jelentése szerint, mezőtelegi Klein Izrael ellen csódp határozatván az illető hitelezők megjelenésére 1846. Jan. 9-ike tüzetvén ki, és tömeggondnokká Bogdán György, perügyelővé pedig Fekete Ferenc hités ügyvéd nevezettek. Mi is ezenel közhírré tétetik. Költ Sz. András hó 18-ikén 1845.

275) Rosenthal Hermann elleni csódpér. (2, 3)

Határnap január 7-ike 1846. 43283. Temes megye csódtörvényszékének jelentése szerint, Rosenthal Hermann, azon megye-
beli ritbergi kereskedő ellen rendelt csódpérben az illető hitelezők megjelenési határnapul 1846. Jan. 7-ike tüzetvén ki, ideiglenes tömeggondnokká Nagy József ritbergi jegyző, perügyelővé pedig Küttel Károly tisztí alügyész nevezettek. Mi is kebszerzte kihirdetettük. Költ Sz. András hó 23-ikén 1845.

1320) Ujévi ajándékok (2, 2)

Ujévi ajándékok gyermekek számára. Heckenast Gusztáv pesti könyváros- és kiadónál megjelentek és minden hiteles könyvárosnál kaphatók: Az ifjuság olesó könyvtára I—IX. I. II. Campe J. B., ifjabbik Robinson. Művelődés olvasókönyv gyermekek és ifjak számára. 2 füzet. Füze 40 kr. p. p. III. Tooth Istv., a' Rómák történetei ifjak használatára. Füze 20 kr. p. p. IV—VI. Chiman L., Tarka jelenetek az emberi életből. Uj olesó könyv. Az ifjuság hasznára és gyönyörköltetésére. Válogatva fordította Sarospataki Palaky Pál. 3 kötet. Füze 1 ft. p. p. VII. VIII. Glatz Jakob, Erényi atya. Olvasó könyv, népiskola tanulóknak számára. Használatos magán-ektatásokkal is. Magyarosítá Szivos Mihály. 2 füzet. Füze 40 kr. p. p. IX. Tooth Istv., a' Görögök történetei ifjak használatára. Füze 20 kr. p. p. Engler F., Magyar-német beszélgetések, mint elüdtelt és nyelvbeli gyakorlatok a' rszengő gyermekor számára, közzvetlenül a' kisdövegek-életben, honn való nevelés melletl is használhatok Nagy Srét. Füze 40 kr. p. p. Flóri Könyve, sok szép képekkel, földrajzokkal és muzsika-melléklettel. Irta Bezeredy Anilla. Srét. Kemény borítékba kötve. Kifestett képekkel és finom papíron 3 ft 20 kr. Harmadik díszes kiadás fekete képekkel kemény borítékban 1 ft 20 kr. p. p. Harmadik olesóbb kiadás. Pesten 1846. kem ny borítékban 20 kr. p. p. Száz mese száz képpel. Lafontaine után szabadon fordította Dr. Lovász Imre. N. Srét. Vellén, kemény bor. kötve 4 ft 30 kr. Vidor gyermekek, vagy beszélgetések és képek a' gyermek-világból Ünnepl, névnap 's ujévi ajándéknál jó fiúk- és leányoknak Gatz Jakob után magyarosítá Szivos Mihály. Srét. Pesten 1842. 4 festett képpel. Kemény borítékba 2 ft. Ibolyák. Beszély-fűzér 8—12 éves gyermekek számára magyar és német nyelven Irta Ney Ferenc. Nyolcz színzett képpel. 16rét. Pesten 1-43. Kemény borítékban 2 ft.

1342) Művészi-vezér. (1)

Alulit tisztelettel jelenti, hogy a' Bartay Endre által kiadott „Művészi Vezér” című munka, két kötetben, még pedig az első kötet azonnal 1846-ik Január elején, a' második pedig 1846-ik mártiusban mind a' két kötetet 6 p. forint aláírás: aron műkereskedésben kapható leszén, minél fogva teljes tisztelettel felszólítatnak a' t. c. előfizetők; hogy illő példányukat, a' nevezett időben átvenni ne terheltessenek. Pesten dec. 23-án 1845. Treichlinger J. műáros.

1349) Heckenast Gusztáv (3, 4)

pesti könyváros- és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: Ötödik javított és tetemesen bővített kiadás: Legujabb HÁZI TITOKOK. Mindennemű 's különösen kereskedői levelek', valamint a' közéletben elforduló barmiféle iratok' helyes szerkesztésére vezérő szabályok számos példával világosítva. A' magyar nemzet hasznára írt kézi segédkönyv. Szerkeszték Farkas Elek és Kövy István. N. Srét. Pesten, 1844. Csinos bor. füze 2 ft 30 kr. p. p.

1346) Pénz-kölcsön. (1, 2)

4000 forint p. p. 1/100-ra több évre betáblázás mellett kölcsön adandó; értekezhetri iránta Leopold-
utczai 232. sz. a. háznak első emeletében jobbra.

1344) Csódpér. (1, 2)

Turóc vármegyében egy közelebb történt hal-
lázás következtében a' megyei fizetéses bába-
állomás megülvén, azt, — 's avval a' szabad-szál-
lomás és 100 p. forintnyi évi fizetésen kívül, szinte évenként járó 12 pozsonyi mérő rozost és 12 öl tüzfát — elvenni kívánókra nézve, szokott csódp, oly formán nyitattik meg, hogy ezek kellő adatokkal, 's főleg az eddigi gyakorlatot igazoló hiteles bizonyítványokkal ellátott folyamodványukat, 1846-ik évi mártius 15-ig az alispáni hivatalnál, akár személyesen, akár bérmentes levelekben beadni tartoz-
nak. Költ Pribóczon dec. 22-kén 1845.